

EERSTE NEDERLANDSCHE ACCOUNTANTS-KANTOOR VAN 1883

MORET & STARKE

'S-GRAVENHAGE, LYCEUMPLEIN 19, TELEFOON 115826, 115827, 115828
ROTTERDAM, ATLANTIC HUIS, WESTPLEIN 2, TELEFOON 23607, 24107

DORDRECHT, WIJNSTRAAT 131, TELEFOON 5230

LEDEN:

MR. J. MORET.
MR. B. MORET.
DRS. M. F. J. COOL.
J. H. P. DE L'ECLUSE.

AFD. ACCOUNTANCY:

MEDEWERKERS:

DR. J. MOSER. | G. R. VEDDER.
D. FEENSTRA. | DRS. H. F. OOSTERHOLT.
A. LEYNSE. | N. MANK.

PROCURATIEHOUDERS:

J. B. H. 'T HART. | B. ZEGWAART.

AFD. BELASTINGZAKEN:

DR. H. A. ZEVEN.
C. MARIS. | J. L. F. ENGELHARD

's-Gravenhage, 8 Juni 1948

Aan Commissarissen van VAN DER HEEM N.V.,

te

's-Gravenhage.

ref.: HA/H13/1096

Mijne Heren,

Wij hebben de eer, U mede te delen, dat wij overeenkomstig de door U verstrekte opdracht de boekhouding Uwer N.V. over het jaar 1947 hebben gecontroleerd en in orde bevonden.

De balans per 31 December 1947 en de verlies- en winstrekening over 1947, beide sluitende met een winstcijfer van f 276.183.72, na reservering van f 125.000.-- Vennootschapsbelasting, zijn in aansluiting op de boekhouding.

Aan dit rapport zijn de volgende bijlagen toegevoegd:

a. Staten betreffende de gehele N.V.:

- I. Exploitatierkening over 1947
- II. Verlies- en winstrekening over 1947
- III. Balans per 31 December 1947
- IV. Overzicht van de financiële positie per ultimo 1946 en 1947

b. Staten betreffende de fabriek Maanweg, den Haag:

- V. Exploitatierkening over 1947
- VI. Verlies- en winstrekening over 1947
- VII. Balans per 31 December 1947
- VIII. Toelichting bij de Exploitatierkening over 1947
- IX. Toelichting bij de Verlies- en winstrekening over 1947
- X. Toelichting bij de Balans per 31 December 1947
- XI. Overzicht van de onkosten over 1947
- XII. Overzicht van de Vaste Activa per 31 December 1947

c. Staten betreffende de fabriek te Utrecht:

- XIII. Exploitatierkening over 1947
- XIV. Verlies- en winstrekening over 1947
- XV. Balans per 31 December 1947
- XVI. Toelichting bij de Exploitatierkening over 1947
- XVII. Toelichting bij de Verlies- en winstrekening over 1947
- XVIII. Toelichting bij de Balans per 31 December 1947
- XIX. Overzicht van de onkosten over 1947
- XX. Overzicht van de Vaste Activa per 31 December 1947.

De cijfers van de fabriek te Utrecht zijn dit jaar voor het eerst in die der N.V. opgenomen. Weliswaar heeft de overname van de

vaste activa der Leko-apparatenfabriek en dus het in werking treden van de fabriek reeds per 12 October 1946 plaats gehad, doch per ultimo 1946 zijn de cijfers buiten beschouwing gelaten, omdat het geruime tijd in de bedoeling lag, de fabriek te Utrecht in een afzonderlijke N.V. in te brengen. Uiteindelijk is evenwel besloten, de fabriek in de bestaande Naamloze Vennootschap "Van der Heem N.V." in te brengen.

Terwille van het overzicht hebben wij de toelichting op de cijfers voor den Haag en Utrecht afzonderlijk gegeven; de cijfers van de bijlagen I tot en met IV betreffen evenwel het gehele bedrijf. De daarin begrepen resultaten van de fabriek te Utrecht betreffen uiteraard de periode 12 October 1946 - 31 December 1947.

De op bijlagen I en II vermelde exploitatierekening en verlies- en winstrekening over 1947 zijn als volgt beknopt weer te geven, waarbij wij de cijfers in duizendtallen guldens geven en ter vergelijking de cijfers over 1946 naast die over 1947 plaatsen:

	<u>1946</u>		<u>1947</u>		
Verkoopprijsverschillen	f	889	f	1.147	
Af: ingecalculerde verkoopkosten	"	<u>175</u>	f	<u>198</u>	
		f	714	f	949
Bij: Afwijkingen tussen werkelijke en ingecalculerde kosten	f	15	f	258	
Af- en bijboeking voorzieningen	"	117	"	220	
Incidentele winsten en verliezen	"	<u>22</u>	"	<u>40</u>	
		"	154	"	518
		f	868	f	1.467
Af: Overschrijding taakstellende fabricageprijs	f	353	f	506	
Onderdekking onkosten	"	<u>301</u>	"	<u>475</u>	
		"	654	"	981
<u>Voordelig saldo Exploitatierekening</u>		f	214	f	486
Bij: Winsten en verliezen voorafgaande jaren	f	6	f	89	
Toevallige baten en lasten	"	<u>8</u>	"	<u>---</u>	
		"	14	"	89
		f	228	f	575
Af: Afwijking afschrijving vaste activa	f	91	f	159	
Overnamekosten fabriek Utrecht	"	<u>---</u>	"	<u>15</u>	
		"	91	"	174
		f	137	f	401
Af: Vennootschapsbelasting	"	<u>---</u>	"	<u>---</u>	
		"	---	"	125
		f	137	f	276
Winst:		f	137	f	276

Op het eerste gezicht schijnt het eigenlijke bedrijfsresultaat, zoals dat voorkomt onder het hoofd "Verkoopprijsverschillen", verminderd met de hoofden "Overschrijding taakstellende fabricageprijs" en

"Onderdekking onkosten" niet uitermate gunstig, ofschoon het totaalresultaat, rekening houdend met de hoge aanloopkosten te Utrecht, zeker bevredigend geacht kan worden. Daarbij moet evenwel in aanmerking worden genomen, dat, naarmate de productie van de fabriek meer op een normaal peil komt, de verhouding tussen de kosten, welke een min of meer constant karakter dragen, en de in de kostprijs der producten opgenomen dekking, verbetert. In dat licht bezien, behoort bijvoorbeeld de afwijking tussen werkelijke en ingecalculerde kosten wel degelijk tot het resultaat van het eigenlijke bedrijf.

Aan de taakstelling voor de productie kon de fabriek ook in 1947 veelal niet voldoen. Toch hebben wij kunnen constateren uit de nabalculaties der productie, dat de afwijkingen - behoudens incidentele uitzonderingen - in het bijzonder voorkwamen bij het overgaan op nieuwe producten of nieuwe typen en dat, zodra van een product enige series waren gemaakt, de efficiency-standaard niet te scherp gesteld bleek. Dit verschijnsel, dat mede in sterke mate optrad bij de fabriek te Utrecht, heeft bij ons de vraag doen opkomen of het beeld dat de boekhouding van de gang van zaken in het bedrijf geeft, niet zou verbeteren door deze aanloop-efficiency-verschillen in nog sterker mate dan tot nu toe geschied is, te doen boeken ten laste der rekening Initialekosten: naar onze mening heeft deze kostenoverschrijding een soortgelijk karakter als de overige daarop geboekte uitgaven. De materiaal-aanvoer was minder ongunstig dan in 1946, doch het kwam herhaaldelijk voor, dat efficiency-verschillen optraden, doordat in bewerking gegeven materiaal wegens kwaliteitsgebreken tijdens de bewerking moest worden geremplaceerd. Vooral in de tweede helft van het boekjaar verminderde het aantal mutaties in het personeel, hetgeen de efficiency ten goede kwam.

De onderdekking der onkosten was in 1947 nog vrij belangrijk. Weliswaar kwam daarvan het grootste deel ten laste van Utrecht, doch ook in den Haag bleven de dekkingen veelal beneden de onkosten-uitgaven. De budgetten zijn langzamerhand aan de na-oorlogse omstandigheden aangepast, zodat een overschrijding van de kosten-budgetten zonder dat daar een equivalente dekking tegenover stond, gelijk in 1947 nog herhaaldelijk voorkwam, thans tot de uitzonderingen moet gaan behoren. Met behulp van de daarvoor opgestelde overzichten volgt de Directie telkens op korte termijn de onkostencijfers en het is ons bekend, dat een zoveel mogelijk reduceren van de kosten voortdurend onder de aandacht der Directie is.

Hoewel de bruto-verkooprijverschillen in absolute cijfers boven het bedrag van 1946 lagen, daalden ze relatief, namelijk van 15,8% tot 9,5% van de omzet. Het percentage van 1946 was enigszins geflatteerd door toevallige omstandigheden, doch de daling is van betekenis. Deze weerspiegelt de hogere grondstoffenprijzen, waartegenover de

prijs van het eindproduct niet steeds kon - of mocht - worden verhoogd. Naarmate de markt voor de producten der N.V. meer verzadigd gaat worden zal de winstmarge kleiner gaan worden. De invoering van weeldebelasting voor radio-apparaten en mogelijk verwarmingsdeksens maakt het opnemingsvermogen van de productie door de vraag weder wat moeilijker.

De resultaten over 1947 zijn sterk nadelig beïnvloed door de aanloopkosten van de fabriek te Utrecht, welke zich op elk gebied demonstreerden. De omstandigheden waaronder gewerkt wordt, zowel ten aanzien van de personeelsbezetting als ten aanzien van de productie-programma's zijn inmiddels enigszins tot rust gekomen en de kosten budgetten zijn beter te overzien. Het is, mede op grond van de ons tot nu toe bekende cijfers dezer fabriek over 1948 - welke wij evenwel nog niet gecontroleerd hebben - te verwachten, dat de resultaten der Utrechtsefabriek over 1948 geen reden tot ontevredenheid zullen geven.

Overeenkomstig het besluit van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders dd. 20 Juni 1947 is per 1 Januari 1947 de balans der N.V. zodanig gewijzigd, dat de verschillen, welke tot die datum bestonden tussen de door de N.V. geboekte en de door de fiscus aanvaarde cijfers van de afschrijvingen op de vaste activa worden opgeheven, behalve voorzover het betreft de hoofden, waarvan elk jaar de aanschaffingen worden afgeschreven. Ook voortaan zullen de afschrijvingspercentages parallel lopen. Het bedoelde besluit betekende, dat de boekwaarde van de vaste activa werd verhoogd met

f	417.076.10
"	336.426.73
	-----
f	80.649.37,

resterde een bedrag ad

welk bedrag is overgeboekt naar een "Algemene Bedrijfsreserve".

Nu de fiscus niet meer de uitgekeerde, doch de behaalde winsten - volgens zijn eigen methode van waardering - belast, was er geen aanleiding meer, de boekwaarde der vaste activa, zoals die per ultimo 1946 was, lager te stellen dan die volgens de fiscale normen, welke naar onze mening voor de betreffende activa veilig zijn. Bovendien werd daardoor voorkomen, dat de resultaten-overzichten een moeilijk aanvaardbaar beeld zouden gaan vertonen; zou de herwaardering in 1947 niet hebben plaats gehad, dan was het per ultimo 1946 bestaand verliesaldo nog niet ingehaald, want de winst over 1947 blijft daar beneden en de aandeelhouders en tantiemisten zouden geen winstuitkering hebben kunnen ontvangen, terwijl toch de thans gecalculeerde f 125.000.-- vennootschapsbelasting zou moeten zijn gereserveerd.

Houden wij met bovenstaande wijziging in de cijfers per 1 Januari 1947 reeds per ultimo 1946 rekening, dan kunnen wij de volgende vergelijking van de balanscijfers per 31 December 1946 en 1947 opzetten, waarbij wij de cijfers in duizenden guldens vermelden:

A c t i v a :

	<u>31 December:</u>	<u>1946</u>	<u>1947</u>
Vaste activa		f 1.346	f 2.141
Orders in bewerking		" 676	" 772
Voorraden		" 2.046	" 2.470
Vooruitbetaald op bestelde goederen		" 439	" 204
Debiteuren		" 990	" 2.271
Transitorische posten		" 115	" 149
Geldmiddelen		" 154	" 146
		=====	=====
		f 5.766	f 8.153
		=====	=====

P a s s i v a .

Kapitaal en reserves en winst	f 598	f 874
Deposito R.S. Stokvis & Zonen	" 300	" 300
Herstelbank	" 1.333	" 1.857
Vooruitbetaald op te leveren goederen	" 810	" 1.502
Rotterdamsche Bank	" 264	" 181
Crediteuren	" 1.404	" 2.039
Diverse verplichtingen	" 233	" 455
Transitorische posten	" 259	" 380
Lopende risico's oorlogsomstandigheden	" 565	" 565
	=====	=====
	f 5.766	f 8.153
	=====	=====

Voor de uitbreiding van de vaste activa, welke na de afschrijvingen over 1947, rond f 800.000.-- bedroeg, waaronder f 300.000.-- voor de fabriek te Utrecht, werd bij de Herstelbank gedisponeerd tot een bedrag van f 524.000.--, voor het overige kon de uitbreiding bestreden worden uit de in 1947 gemaakte winst. Voor het nabewerkingsgebouw waren per ultimo 1947 nog uitgaven te doen tot een bedrag van circa f 300.000.--; de Herstelbank heeft zich - hoewel officieel geen hoger crediet is geregeld dan f 1.500.000.-- - in principe wel bereid verklaard, hoger te gaan dan het bedrag waarover tot ultimo 1947 was gedisponeerd.

De voorraad onderging - rekeninghoudend met vooruitbetalingen op bestellingen - geen belangrijke uitbreiding, in aanmerking nemend, dat te Utrecht ook een voorraad aanwezig moet zijn. Het debiteurencijfer was per ultimo 1947 hoog door een hoge stand van de rekening van de N.V. R.S. Stokvis & Zonen, waartegenover ten dele grotere vooruitbetalingen stonden. Overigens werd de hierdoor nodige meerdere investering gevonden door leverancierscrediet.

De ontwikkeling der financiële positie is als volgt te recapitulieren, waarbij wij de groepering volgen, zoals die op bijlage IV voorkomt:

Toename der	<u>Activa</u>	<u>Passiva</u>
1. Eigen kapitaal	f --	f 276
2. Lange credieten	" --	" 524
3. Investing op lange termijn	" 795	" --
4. Korte credieten	" --	" 1.587
5. Vlottende vermogensbestanddelen	" 1.600	" --
6. Aanwezige geldmiddelen	" 8	" --
	=====	=====
	f 2.387	f 2.387
	=====	=====

Al met al vertoont het bedrijf een gunstig beeld, zij het dat dit beeld dezelfde karakteristieken vertoont, die Van der Heem N.V. gedurende haar snelle groei steeds weer heeft vertoond. Het expansie-tempo overschrijdt veelal het tempo, waarin uit gemaakte winst middelen ter beschikking komen. De liquide positie is dan ook niet sterk en omzetting van aangetrokken bankcredieten voor een groot gedeelte in eigen, risico-dragend, kapitaal is voordat een teruggang in de thans nog zeer grote vraag naar de producten inzet dringend geboden. Het is ons bekend, dat en welke, moeilijkheden deze omzetting vooralsnog moeilijk realisabel maken. Deze toestand maakt het echter wel noodzakelijk, juist nu de fiscus een groter deel dan vroeger van de winst absorbeert, de tot nu toe gevolgde uitdelingspolitiek te continuëren, namelijk om de uitdelingen tot een zo laag mogelijk aanvaardbaar niveau te drukken. Hoe meer de N.V. met eigen middelen wordt gefinancierd, hoe minder trefbaar zij zal zijn bij een eventueel minder willig worden van de markten voor haar producten.

Ten aanzien van de administratie merken wij op, dat deze in het algemeen bevredigend liep; op de onderdelen magazijn en ingekochte goederen is onzes inziens evenwel een verbetering noodzakelijk, waarvoor wij U verwijzen naar de op bijlage X gegeven toelichting.

Wij verklaren tenslotte, dat naar onze overtuiging, gegrond op ons onderzoek en de ons daarbij met grote hulpvaardigheid verstrekte gegevens en inlichtingen, de op de bijlagen dezes vermelde balans per 31 December 1947 en de exploitatie- en verlies- en winstrekeningen over 1947 een betrouwbaar beeld geven van de toestand Uwer N.V. per die datum en van de gedurende het genoemde jaar behaalde resultaten.

Hoogachtend,
Eerste Nederl. Accountants-Kantoor
van 1883
Moret & Starke

EXPLOITATIEREKENING

Debet.

OVERSCHRIJDING TAAKSTELLENDEN FABRICAGEPRIJS

f 505.552.81

ONKOSTEN

	<u>Onkosten</u>	<u>Dekking</u>	
Ontwerpen	f 296.804.74	f 225.430.08	
Contrôle	" 330.737.33	" 287.916.04	
Fabrieken	" 2.505.581.55	" 2.370.949.50	
Magazijnen	" 411.963.09	" 295.833.06	
Inkoop	" 182.296.08	" 178.344.02	
Verkoop	" 328.007.77	" 221.689.65	
	<u>f 4.055.390.56</u>	<u>f 3.580.162.35</u>	" 475.228.21

RESULTAAT

Voordelig saldo

" 485.891.06

Nagezien en accoord bevonden,
 's-Gravenhage, 8 Juni 1948
 Eerste Nederl. Accountants-Kantoor
 van 1883
 Moret & Starke

f 1.466.672.08

VAN DER HEEM N.V.,

's-Gravenhage.

GEHELE BEDRIJF OVER 1947

Credit.

VERKOOPPRIJSVERSCHILLEN

Omzet tegen verkoopprijzen	f	9.891.327.02	
Omzet tegen taakstellende fabricageprijs	"	8.916.368.48	
	f	974.958.54	
Bij: suppletie op prijs Verkoopkan- toor	"	172.102.72	
	f	1.147.061.26	
Af: ingecalculleerde onkostendekking	"	197.826.55	f 949.234.71

AFWIJKING TUSSEN WERKELIJKE EN INGECALCULEERDE KOSTEN

<u>Credit:</u> Initiale kosten	f	247.183.90	
Inkooprijverschillen	"	94.568.13	
Belastingen	"	11.713.59	
Rente	"	22.849.25	
	f	376.314.87	
<u>Debet:</u> Direct loon- tarief	f	71.177.09	
Vacantiekosten	"	47.514.41	
	"	118.691.50	" 257.623.37

AF- EN BIJBOEKING VOORZIENINGEN

<u>Credit:</u> Verrekenrijswijzigingen	f	90.228.17	
Incourant	"	73.843.76	
Tariefwijziging	"	115.754.70	
	f	279.826.63	
<u>Debet:</u> Service en ga- rantie	f	23.349.15	
Speciaal fonds	"	36.776.41	
	"	60.125.56	" 219.701.07

INCIDENTELE WINSTEN EN VERLIEZEN

<u>Credit:</u> Opbrengst afval	f	40.275.41	
Schadevergoeding Verz. Mij.	"	3.252.33	
	f	43.527.74	
<u>Debet:</u> Magazijnverschil- len	f	2.805.77	
Afb.verpakk. kisten	"	609.04	
	"	3.414.81	" 40.112.93

=====
f 1.466.672.08
=====

VAN DER HEEM N.V.

's-Gravenhage

VERLIES- EN WINSTREKONING GEHELE BEDRIJF OVER 1947

Debet

FASTE ACTIVA

Te laag ingecalculeerde afschrijving f 195.913.64
Af: Winst bij verkoop vaste activa " 37.173.70

WELNAME-KOSTEN FABRIEK URECHT

VENNOOTSCHAPSBELASTING 1947

RESULTAAT

Winst 1947 f 401.183.72
Af: gereserveerde vennootschapsbelasting " 125.000.00

VOORDEELIG SALDO EXPLOITATIEREKENING

INCIDENTELE WINSTEN EN VERLIEZEN

Credit: Betaling door afgeschreven debiteuren f 283.69
Debet: Koersverschillen " 4.00
vreemde valuta " 279.69

WINSTEN EN VERLIEZEN VOORAFGAANDE JAREN

Credit: Afrek. molestschade apparaten 847A f 76.936.25
vergoeding revisie-kosten app.847A " 13.720.00

" 276.183.72

Debet: Te laag gereserveerde belastingen " 1.798.91

f 575.028.09

Nagezien en accoord bevonden,

's-Gravenhage, 8 Juni 1948

Eerste Nederl. Accountants-Kantoor

van 1883

Moret & Starke

Credit

f 485.891.06

" 88.857.34

f 575.028.09

BALANS VAN HET GEHELE

Activa.

	<u>Aanschaff.waarde</u>	<u>Afschrijving</u>	
VASTE ACTIVA			
Complex den Haag	f 3.126.053.91	f 1.243.481.77	
Complex Utrecht	" 593.970.74	" 335.005.82	
	f 3.720.024.65	f 1.578.487.59	f 2.141.537.06
<u>DEELNEMINGEN</u>	f 89.958.44	" 89.956.44	" 2.---
<u>INITIALE KOSTEN</u>	f 815.136.61	" 815.135.61	" 1.---
<u>ORDERS IN BEWERKING</u>	" 915.517.14	" 142.956.69	" 772.560.45
<u>VOORRADEN</u>	" 2.480.351.99	" 109.805.08	" 2.370.546.91
<u>DEBITEUREN</u>	" 2.271.567.67	" 500.---	" 2.271.067.67
<u>VOORUITBETAALD OP DOOR ONS BESTELDE GOEDEREN</u>			" 203.761.62
<u>GELDMIDDELEN</u>			" 145.815.99
<u>RECLAMEFONDS</u>	f 90.110.---	f 90.110.---	" P.M.
<u>TRANSITORISCHE POSTEN</u>			" 148.800.33
<u>NEDERLANDSCHE KROON RIJWIELFABRIEK</u>			" 300.000.---
Doorbetaald van bij Herstelbank opgenomen crediet			
			f 8.354.093.03
<u>GARANTIES TEGENOVER OPDRACHTGEVERS</u>			f 34.000.---
<u>VERDERE KOSTEN NABEWERKINGSGEBOUW</u>			" 300.000.---
<u>ONGEBOEKTE ONTVANGEN GOEDEREN</u>			" 100.000.---

Nagezien en accoord bevonden,

's-Gravenhage, 8 Juni 1948

Eerste Nederl. Accountants-Kantoor
van 1883

Moret & Starke

VAN DER HEEM N.V.,
 's-Gravenhage.

BEDRIJF PER 31 DECEMBER 1947

		<u>Passiva.</u>
<u>AANDELENKAPITAAL</u>		f 400.000.-- ✓
<u>AANDEELHOUDERSRESERVE</u>		" 117.511.85 ✓
<u>ALGEMENE BEDRIJFSRESERVE</u>		" 80.649.37 ✓
<u>ONOPZEGBAAR DEPOSITO R.S. STOKVIS & ZN., ROTTERDAM</u>		" 300.000.-- ✓
<u>HYPOTHECAIRE LENING HERSTELBANK</u>		" 2.156.745.63 ✓
<u>LOPENDE RISICO'S, VOORTVLOEIENDE UIT OORLOGSOMSTANDIGHEDEN</u>		" 565.507.23 ✓
<u>VOORUITBETALINGEN OP DOOR ONZ TE LEVEREN GOEDEREN</u>		
Rotterdamsche Bank tegen borgstelling		
R.S. Stokvis & Zn.	f 475.772.--	
Rechtstreeks door afnemers	" 1.026.627.13	" 1.502.399.13 ✓
<u>ROTTERDAMSCH E BANK</u>		
Gefinancierde accreditieven voor door		
ons bestelde goederen	f 85.755.51	
Saldo overigens	" 95.361.29	" 181.116.80 ✓
<u>DIVERSE VERPLICHTINGEN</u>		
<u>CREDITEUREN</u>		" 455.448.56 ✓
<u>TRANSITORISCHE POSTEN</u>		" 1.938.778.41 ✓
<u>RESULTAAT</u>		" 379.752.33 ✓
Winst		" 276.183.72 ✓
=====		f 8.354.093.03
=====		=====
<u>GESTELDE BANKGARANTIES</u>		f 34.000.--
<u>NOG TE VERWACHTEN KOSTEN NABEWERKINGSGEBOUW</u>		" 300.000.--
<u>DOOR LEVERANCIERS NOG TE FACTUREREN GOEDEREN</u>		" 100.000.--

OVERZICHT FINANCIËLE

1. EIGEN KAPITAAL

Aandelenkapitaal
Aandeelhoudersreserve
Algemene Bedrijfsreserve
Winstsaldo 1947

2. CREDIETEN OP LANGE TERMIJN

Van aandeelhouders
Van derden

BESCHIKBAAR VOOR INVESTERINGEN OP LANGE TERMIJN

3. INVESTERINGEN OP LANGE TERMIJN

Vaste activa

4. KORT CREDIET

Leverancierscrediet
Leverancierscrediet (nog te factureren)
Afnemerscrediet: Stokvis
    Idem, door Rotterdamsche Bank verstrekt
    Verkoopkantoor
    Overige
Bankkrediet: gestelde accreditieven
    overigens
Bestemmingsreserve Oorlogsrisico
Diverse verplichtingen
Transitorische posten

BESCHIKBAAR VOOR FINANCIERING VLOTTENDE VERMOGENSBESTANDDELEN

5. VLOTTENDE VERMOGENSBESTANDDELEN

Voorschotten leveranciers
Vorraden
Vorraden, (nog te boeken)
Orders in bewerking
Debiteuren: Stokvis
    Verkoopkantoor
    Overige
Transitorische posten

6. AANWEZIGE GELDMIDDELEN

7. CREDIETEN STOKVIS

Saldi der rekeningen in bovenstaande opstelling (met x gemerkt)
Saldo onder Crediteuren
Crediet van Verkoopkantoor (met xx gemerkt)

VAN DER HEEM N.V.

's-Gravenhage.

POSITIE (in duizenden guldens)

31 December 1946

31 December 1947

f	400	
"	117	
"	81	
"	--	
		f 598

f	400	
"	117	
"	81	
"	276	
		f 874

f	300	x	
"	1.333		
			" 1.633
			f 2.231

f	300	x	
"	1.857		
			" 2.157
			f 3.031

		" 1.346
		f 885

		" 2.141
		f 890

f	954	
"	450	
"	--	x
"	503	x
"	225	xx
"	83	
"	263	
"	--	
"	565	
"	233	
"	259	
		" 3.535
		f 4.420

f	1.939	
"	100	
"	457	x
"	476	x
"	400	xx
"	169	
"	86	
"	95	
"	565	
"	455	
"	380	
		" 5.122
		f 6.012

f	439	
"	1.596	
"	450	
"	676	
"	519	x
"	182	xx
"	289	
"	115	
		" 4.266
		f 154

f	204	
"	2.370	
"	100	
"	772	
"	1.465	x
"	324	xx
"	482	
"	149	
		" 5.866
		f 146

f	284	
"	60	
"	43	
		f 387

f	242	
"	--	
"	76	
		f 186

EXPLOITATIE

Debet.

OVERSCHRIJDING TAAKSTELLENDEN FABRICAGEPRIJS

f 296.784.17

ONKOSTEN

	<u>Onkosten</u>	<u>Dekking</u>	
Ontwerpen	f 244.094.09	f 211.991.67	
Contrôle	" 264.274.54	" 235.630.21	
Fabriek	" 1.857.436.61	" 1.884.329.48	
Magazijn	" 292.691.49	" 252.892.69	
Inkoop	" 179.270.85	" 175.496.24	
Verkoop	" 304.353.97	" 209.144.30	
	<u>f 3.142.121.55</u>	<u>f 2.969.484.59</u>	" 172.636.96

RESULTAAT

Voordelig saldo

" 937.018.92

f 1.406.440.05

VAN DER HEEM N.V., FABRIEK MAANWEG,
's-Gravenhage.

K E N I N G O V E R 1947

VERKOOPPRIJSVERSCHILLEN

C r e d i t .
 f 912.661.93

AFWIJKING TUSSEN WERKELIJKE EN INGEALCULEERDE KOSTEN

Credit: Initiale kosten f 248.628.07
 Inkooprijverschillen " 94.568.13
 Belastingen " 11.713.59
 -----
 f 354.909.79

Debet: Direct loontarief f 56.392.68
 Vacantiekosten " 25.000.--
 Rente " 9.927.97

 " 91.320.65 " 263.589.14

AF- EN BIJBOEKING VOORZIENINGEN

Credit: Verrekenrijswijzigingen f 85.804.38
 Incourant " 65.136.53
 Tariefwijziging " 107.315.86
 -----
 f 258.256.77

Debet: Service en garan- f 23.349.15
 tie " 36.776.41
 Speciaal fonds " 60.125.56 " 198.131.21

INCIDENTELE WINSTEN EN VERLIEZEN

Credit: Opbrengst afval f 34.221.87
 Schadevergoeding Verz. Mij. " 3.252.33
 -----
 f 37.474.20

Debet: Magazijnverschil f 4.807.39
 Afb. verpakk. kisten " 609.04

 " 5.416.43 " 32.057.77

-----
 f 1.406.440.05

VAN DER HEEM N.V. FABRIEK MAANWEG,

's-Gravenhage.

VERLIJZEN EN WINSTREKENING OVER 1947

<u>Debet</u>		C r e d i t
<u>VASTE ACTIVA</u>		f 937.018.92
Te laag ingecalculeerde afschrijving	f 192.068.78	
Af: winst bij verkoop vaste activa	" 15.478.75	f 283.69
<u>VENNOOTSCHAPSBELASTING 1947</u>	" 125.000.--	" 4.--
<u>RESULTAAT</u>		" 279.69
Voordelig saldo Af: gereserveerde vennootschapsbelasting	f 849.565.92	
	" 125.000.--	f 76.936.25
<u>VOORDELIJ SALDO EXPLOITATIEREKENING</u>		
<u>INCIDENTELE WINSTEN EN VERLIJZEN</u>		
Credit: Betaling door afgeschreven debiteuren	f 283.69	
Debet: Koersverschil vreemde valuta	" 4.--	
<u>WINSTEN EN VERLIJZEN VOORAFGAANDE JAREN</u>		
Credit: Afrekening molestschade apparaten 847A	f 76.936.25	
Vergoeding revlieskosten apparaten 847A	" 13.720.--	
Debet: Te laag gereserveerde belastingen	f 90.656.25	
	" 1.798.91	" 88.857.34
		f 1.026.155.95

BALANS PER
 =====

Activa.

	<u>Aanschaff.waarde</u>	<u>Afschrijving</u>	
<u>VASTE ACTIVA</u>	f 3.126.053.91	f 1.243.481.77	f 1.882.572.14
<u>DEELNEMINGEN</u>	" 89.958.44	" 89.956.44	" 2.--
<u>FABRIEK UTRECHT</u>			" 1.102.882.41
<u>INITIALE KOSTEN</u>	" 815.136.61	" 815.135.61	" 1.--
<u>ORDERS IN BEWERKING</u>	" 629.295.55	" 67.000.--	" 562.295.55
<u>VOORRADEN</u>	" 2.067.318.27	" 90.970.02	" 1.976.348.25
<u>DEBITEUREN</u>	" 2.268.858.02	" 500.--	" 2.268.358.02
<u>VOORUITBETAALD OP DOOR ONS BESTELDE GOEDEREN</u>			" 203.761.62
<u>GELDMIDDELEN</u>			" 141.116.43
<u>RECLAMEFONDS</u>	f 90.110.--	f 90.110.--	" P.M.
<u>TRANSITORISCHE POSTEN</u>			" 137.647.39
<u>NEDERLANDSCHE KROONRIJWIELFABRIEK</u>			" 300.000.--
Doorbetaald van bij Herstelbank opgenomen crediet			" 300.000.--

-----
 f 8.574.984.81
 =====

GARANTIES TEGENOVER OPDRACHTGEVERS
VERDERE KOSTEN NABEWERKINGSGEBOUW
ONGEBOEKTE ONTVANGEN GOEDEREN

f 34.000.--
 " 300.000.--
 " 100.000.--

VAN DER HEEM N.V. FABRIEK MAANWEG,

's-Gravenhage.

31 DECEMBER 1947

		<u>P a s s i v a .</u>
<u>AANDELENKAPITAAL</u>	f	400.000.--
<u>AANDEELHOUDERSRESERVE</u>	"	117.511.85
<u>ALGEMENE BEDRIJFSRESERVE</u>	"	80.649.37
<u>ONOPZEGBAAR DEPOSITO R.S. STOKVIS & ZN., ROTTERDAM</u>	"	300.000.--
<u>HYPOTHECAIRE LENING HERSTELBANK</u>	"	2.156.745.63
<u>LOPENDE RISICO'S VOORTVLOEIENDE UIT OORLOGSOMSTANDIG- HEDEN</u>	"	565.507.23
<u>VOORUITBETALINGEN OP DOOR ONS TE LEVEREN GOEDEREN</u>		
Rotterdamsche Bank tegen borgstelling		
R.S. Stokvis & Zn.	f	475.772.--
Rechtstreeks door afnemers	"	<u>1.026.627.13</u>
	"	1.502.399.13
<u>ROTTERDAMSCH E BANK</u>		
Gefinancierde accreditieven voor		
door ons bestelde goederen	f	85.755.51
Saldo overigens	"	<u>95.361.29</u>
	"	181.116.80
<u>DIVERSE VERPLICHTINGEN</u>	"	443.063.93
<u>CREDITEUREN</u>	"	1.778.695.26
<u>TRANSITORISCHE POSTEN</u>	"	324.729.69
<u>RESULTAAT</u>		
Winst	"	724.565.92
-----		-----
	f	<u>8.574.984.81</u>
=====		=====
<u>GESTELDE BANKGARANTIES</u>	f	34.000.--
<u>NOG TE VERWACHTEN KOSTEN NABEWERKINGSGEBOUW</u>	"	300.000.--
<u>DOOR LEVERANCIERS NOG TE FACTUREREN GOEDEREN</u>	"	100.000.--

TOELICHTING BIJ DE EXPLOITATIEREKENING OVER 1947
FABRIEK MAANWEG, DEN HAAG

Debet.

<u>OVERSCHRIJDING TAAKSTELLEENDE FABRICAGEPRIJS</u>			f 296.784.17
<u>Specificatie:</u>			
a. 1. Afwijkingen van standaardcalculatie	f	291.332.31	
a. 2. Verliezen enkelfabricage	"	67.156.22	
a. 3. Diverse nagekomen posten	"	<u>14.443.35</u>	f 372.931.88
b. Overschrijding gecalculeerde wacht- tijden door de werkelijke kosten:			
Fabricage-risico (wachttijden etc.)	f	91.192.43	
Ingecalculeerd	"	<u>167.340.14</u>	" 76.147.71
	f		<u>296.784.17</u>

a. 1. Dit cijfer is bereikt, nadat een bedrag van f 229.701.95, hetwelk te beschouwen is als een tolerantie van bijzonder karakter, op de nadelige verschillen tussen standaardcalculatie en nacalculatie in mindering is gebracht.

Wij hebben met behulp van de vergelijkingen tussen voor- en nacalculaties, welke afdelingsgewijs worden gemaakt, ons afgevraagd, wat de oorzaken van de afwijkingen van de standaardcalculaties in het algemeen waren. Daarbij is ons gebleken, dat bij omschakeling van de productie op nieuwe artikelen of nieuwe typen, er als regel in de beginperiode een nadelig verschil van betekenis was. Naarmate van de nieuwe artikelen grotere aantallen waren gemaakt verminderden de nadelige calculatieverschillen en veranderden zij zelfs niet zelden in voordelige verschillen. Hierdoor wordt bevestigd hetgeen de Directie der N.V. ons herhaaldelijk heeft verzekerd, namelijk dat de gestelde standaard niet te hoog is.

Een der voornaamste voorwaarden voor het bereiken van de standaard is een constante personeelsbezetting. Op dit punt was de gang van zaken in 1947 veel beter dan in 1946; vooral in het tweede halfjaar daalde het aantal personeel -mutaties vrij belangrijk.

Ten aanzien van de kwaliteit der verwerkte materialen had de afdeling Houtbewerking met moeilijkheden te kampen; de onvoldoende kwaliteit van het verwerkte hout had materiaalverliezen tot gevolg en daaruit sproten uiteraard ook weer loonverliezen voort.

a. 2. Onder het hoofd "enkelfabricage" worden enerzijds geboekt de in de eigen fabriek uitgevoerde werken als het maken van gereedschap, van artikelen ten behoeve van proefnemingen en ontwikkeling (initiale kosten), het uitvoeren van onderhoud in eigen beheer enz., terwijl anderzijds op dit hoofd ook onderdelen voor de productie worden gefabriceerd. Een enkel

product, dat niet in grote quantiteiten wordt gemaakt, loopt administratief ook over het hoofd "enkelfabricage", bijvoorbeeld omroepinstallaties. Voor deze producten en voor de onderdelen bestaan uiteraard voor-calculaties of interne verrekenprijzen; de afwijkingen daarvan geven een totaal van f 67.156.22.

a. 3. Een aantal nagekomen posten, bijvoorbeeld naberekeningen, hebben wij afzonderlijk opgenomen, omdat niet dan ten kosten van vrij veel werk de juiste verdeling daarvan was vast te stellen. Grotendeels betreffen dit verschillen, die ontstonden doordat enkele orders, die ten dele voltooid waren, naar Utrecht zijn overgebracht om in de fabriek aldaar verder afgewerkt te worden. De in den Haag als afgeleverd opgevoerde aantallen halffabrikaten gaven enkele malen onverklaarbare verschillen met de te Utrecht ontvangen aantallen; deze verschillen zijn op genoemd hoofd geboekt.

b. Op dit hoofd zijn geboekt de wachttijden, welke in de fabriek voorkwamen, bijvoorbeeld als gevolg van stagnatie in de materiaalaanvoer. De in het product gecalculeerde dekking voor deze wachttijden was ruimschoots voldoende ter dekking daarvan. De verbetering vergeleken bij 1946, toen er ruim f 14.000.-- voordelig verschil was, geeft blijk van een steeds minder optreden van moeilijkheden bij de aanvoer van materiaal.

De vorig jaar op dit hoofd geboekte inleerkosten zijn thans, onzes inziens terecht, evenals het verschil tussen het betaald en het gemiddeld gecalculeerd uurloon, op andere hoofden geboekt.

ONKOSTEN

Onkosten ten laste der Exploitatier rekening	f 3.143.121.55	
Ingecalculeerde dekking	" 2.969.484.59	f 172.636.96
		=====

Op bijlage XI zijn de onkosten per afdelingsgroep met de begrote onkosten vergeleken, terwijl het verschil tussen onkosten en dekking eveneens is opgenomen, zowel per afdelingsgroep als, nader gespecificeerd, per afdeling.

Uit de cijfers blijkt in het algemeen, dat de begrote kosten veelal zijn overschreden, welke overschrijding slechts bij de fabrieks-afdelingen werd goedge maakt door de gestegen dekking.

Over de afdelingsgroepen afzonderlijk zijn de volgende opmerkingen te maken:

1. Ontwerpen. De hierin begrepen afdeling Octrooien had evenals in 1946 achterstallige buitenlandse octrooirechten te betalen, waardoor een tekort ontstond. De overige afdelingen in deze groep verrichten vaak werk, dat niet aan bepaalde artikelen is toe te rekenen en waarvan de kosten gedekt worden door de onder "Initiale-kosten-dekking" begrepen opslag voor research.

2. Fabricage-contrôle. De bezetting op deze afdeling was veel groter dan gepland; aan de kwaliteitscontrôle wordt veel zorg besteed. De kosten

konden niet geheel in de productie worden doorberekend; dit tekort behoorde eigenlijk op de orderresultaten te drukken.

3. Fabriek. Over het geheel was het aantal directe arbeiders in de fabriek groter dan het begrotingscijfer aanwees. De loonopslag voor kostendekking werd daardoor gunstig beïnvloed, hetgeen in de resultaten tot uiting komt. Waar minder arbeiders waren dan begroot, zoals op de Montage, gaven de resultaten dan ook een ongunstige uitkomst.

De afdeling Nabewerking had voor 1947 een begroting, welke voor een deel van het jaar gebaseerd was op de kosten van het nieuwe gebouw; de afdeling is echter eerst in 1948 overgebracht. De verhouding tussen kosten en dekking werd hierdoor, ofschoon de personeelsbezetting lager was dan begroot, gunstiger.

Van de hulpafdelingen wordt het saldo naar de groep "Fabriek" overgebracht, aangezien deze afdelingen hun dekking grotendeels aan de fabrieksafdelingen ontleenen. De tekorten op de hulpafdelingen hebben als algemene oorzaak het feit, dat de begroting was gebaseerd op een productie, welke in geld uitgedrukt, hoger was dan de bereikte productie. Voor enkele afdelingen, als Arbeid, Huisvesting en Algemeen Secretariaat, waren de kosten ook hoger dan begroot.

De afdeling Sociale Zaken kreeg meer dekking dan begroot was, tengevolge van de goede bezetting der fabriek; de kosten, speciaal die van de afzonderlijk opgenomen groep "Sociale lasten", bleven, in het bijzonder door het nog niet invoeren van een pensioenregeling, waarvoor wel kosten waren gebudgetteerd, daarentegen beneden het budget.

4. Magazijnen. De personeelsbezetting was groter dan volgens het budget. De gestegen kosten konden niet uit de dekking, welke aan de voor de productie afgegeven grondstoffen wordt ontleend, worden bestreden.

5. Inkoop. Deze afdeling dekte ongeveer zijn kosten.

6. Verkoop. Hoewel het kostenverloop niet ongunstig was, bleef de dekking, die aan de verkoop ontleend wordt, daar enigszins beneden.

7. Technische Dienst. De kosten zijn hier belangrijk hoger geweest dan het budget. Ten dele zijn dit personeelkosten geweest; daar stond hogere dekking tegenover, die evenwel de totale kostenstijging lang niet goedmaakte. De voorraad service-onderdelen, die op de onkosten van deze afdeling wordt geboekt, is in 1947 uitgebreid; daarnaast zijn revisiekosten van te Utrecht gefabriceerde Leko-stofzuigers, welke een constructiefout hadden, op dit hoofd geboekt. In de toelichting op de cijfers van de fabriek Utrecht wordt hierop nader teruggekomen.

C r e d i t .

VERKOOPPRIJSVERSCHILLEN

Verkoopbedrag	f 9.891.327.02
Verkochte goederen tegen taakstellende fabricageprijs	" 8.952.941.26

Transporteren f 938.385.76

	Transport	f	938.385.76	
Bij: suppletie op prijs Verkoopkantoor	"		172.102.72	
		f	<u>1.110.488.48</u>	
Af: Ingecalculeerde verkoopkosten	"		<u>197.826.55</u>	f 912.661.93
				=====

De verkoopprijsverschillen stellen voor het voordelig verschil tussen de verkoopprijzen en de fabrieksverrekenprijzen, dat wil zeggen de taakstellende prijs, welke gevormd wordt door het bedrag der standaard-calculationen, inclusief alle dekkingen. De verkoopprijzen voor het binnenland worden uiteindelijk vastgesteld door de overheid, die voor het buitenland zijn vrij, doch in de praktijk bleek wel, dat de prijzen op de buitenlandse markten, welke via de Naamloze Vennootschap Verkoopkantoor Van der Heem N.V. worden bereikt, niet zodanig waren, dat daar winsten van betekenis konden worden gemaakt. Weliswaar is van het Verkoopkantoor een bedrag van f 172.102.72 ontvangen, overeenkomstig het desbetreffend contract, volgens hetwelk Van der Heem N.V. 80% van de winst, door het Verkoopkantoor gemaakt op de verkoop van door Van der Heem gefabriceerde artikelen, waardoor dus de verkoopprijs van Van der Heem N.V. verbetert, doch daar staat tegenover, dat de prijzen, waartegen aan het Verkoopkantoor wordt geleverd enigszins lager zijn dan de binnenlandse verkoopprijzen, voor radio's is het verschil zelfs van betekenis.

De bruto verkoopprijsverschillen (zonder suppletie van het Verkoopkantoor) bedroegen in 1947 9,5% van de omzet, tegen 15,8% in 1946. In ons rapport dd. 22 Juli 1947 is toegelicht (blz. 7 van bijlage V), dat dit laatste percentage ietwat geflatteerd was; dit verklaart echter lang niet het gehele verschil. De marge van 9,5% geeft niet de winstmarge aan, welke Van der Heem N.V. gemiddeld op zijn productie maakte. Niet alleen moeten uit deze marge nog de verkoopkosten gedekt worden, doch de winst op de gefabriceerde artikelen wordt mede bepaald door de mate, waarin aan de taakstelling bij de productie wordt voldaan en uit de mate, waarin - gunstig of ongunstig - de ingecalculeerde posten met de werkelijkheid blijken overeen te stemmen. De marge heeft de neiging, krapper te worden door de gestegen grondstoffenprijzen en het is onzes inziens niet denkbeeldig, dat nu de markt reeds minder gemakkelijk opneemt dan de eerste tijd na de oorlog, de marge verder zal versmallen.

De totale omzet in geld was 81,4% van de geraamde omzet. Het begrote quantum radio's werd overtroffen en de prijsklasse was gemiddeld hoger dan begroot, doch de andere artikelen van betekenis bleven - enkele zelfs belangrijk - beneden de geraamde omzet.

AFWIJKING TUSSEN WERKELIJKE EN INGECALCULEERDE KOSTEN

f 263.589.14
=====

Deze post bestaat uit:

Credit:

a. 1. Initiale kosten	f	248.628.07	
2. Inkooprijverschillen	"	94.568.13	
3. Belastingen	"	<u>11.713.59</u>	f 354.909.79

Debet:

b. 1. Direct loontarief	f	56.392.68	
2. Vacantiekosten	"	25.000.--	
3. Rente	"	<u>9.927.97</u>	" 91.320.65
			f 263.589.14
			=====

De in de productie ingecalculerde kosten berusten uiteraard op taxaties, waarvan de werkelijke uitkomsten min of meer afwijken. De posten a. 3. en b. 3. zijn zonder meer duidelijk.

De overige posten zijn als volgt toe te lichten:

a. 1. De uitgaven voor initiale kosten worden steeds, voorzover ze niet uit de productie kunnen worden gedekt, tot op f 1.-- afgeschreven. Voorzover de betreffende artikelen nog geproduceerd worden, nadat de daarop betrekking hebbende initiale uitgaven reeds zijn afgeboekt, komen deze uitgaven, aangenomen dat het stadium van proefnemingen voorbij is, in latere jaren uit de productie terug. In 1947 was er tussen ingecalculerde en bestede kosten, waarin kosten van aanloop van nieuwe producten begrepen zijn, een voordelig verschil van f 248.628.07.

a. 2. De ingekochte grondstoffen worden te boek gesteld tegen de in het bedrijf geldende verrekenprijs; verschillen met de inkooprijzen worden opgevangen door het incalculeren van een voorziening. Dit systeem gaf per saldo een voordelig verschil van f 94.568.13.

b. 1. Deze post stelt voor het verschil tussen het betaalde directe loon en dat, hetwelk in de productie wordt doorberekend op grond van een gemiddeld tarief, gebaseerd op een bepaalde bezetting der afdelingen, wat leeftijdsopbouw betreft. Over het geheel lag de leeftijdschaal hoger dan begroot, hetgeen meer loonkosten met zich bracht dan doorberekend werd op grond van bedoeld gemiddeld tarief.

b. 2. De in de kostencalculatie begrepen bedragen tot vorming ener zogenaamde vacantiereiserve, waaruit de loonkosten van het personeel gedurende de vakantieperioden worden gedekt, waren niet voldoende. Daarom is de vacantiereiserve met f 25.000.-- aangevuld.

AF- EN BIJBOEKING VOORZIENINGEN

f 198.131.2
=====

Afboekingen (credit):

a.1. Verrekenrijswijzigingen	f	85.804.38	
2. Incourant	"	65.136.53	
3. Tariefwijziging	"	<u>107.315.86</u>	f 258.256.7

Bijboekingen (debet):

b.1. Service en garantie	f	23.349.15	
2. Speciaal fonds	"	<u>36.776.41</u>	" 60.125.5
			f 198.131.2
			=====

TOELICHTING BIJ DE VERLIES- EN WINSTREKENING OVER 1947
FABRIEK MAANWEG, DEN HAAG

Debet.

VASTE ACTIVA

		f 176.590.03
		=====
Te laag ingecalculleerde afschrijving	f 192.068.78	
Af: winst bij verkoop vaste activa	" 15.478.75	f 176.590.03
		=====

Het verschil tussen de werkelijk verrichte afschrijvingen en die, welke in de kostprijs der artikelen zijn begrepen, ad f 192.068.78, is ten laste der verlies- en winstrekening geboekt.

In mindering van dit bedrag is gebracht de boekwinst ad f 15.478.75, welke gemaakt werd bij de verkoop van enkele voor het bedrijf niet noodzakelijke activa, voornamelijk machines.

VENNOOTSCHAPBELASTING 1947.

f 125.000.--
 =====

Ofschoon fiscaal de vennootschapsbelasting niet als kostenfactor beschouwd wordt is het onzes inziens bedrijfs-economisch juist, dat deze belasting geboekt wordt vóór er van winst sprake is.

De belasting is globaal berekend; wij kunnen ons met de berekening verenigen.

Credit.

INCIDENTELE WINSTEN EN VERLIEZEN.

Dit bedrag bestaat uit:

Winst: betaling door afgeschreven debiteuren
 Verlies: Koersverschil vreemde valuta

	f 279.69
	=====
	f 283.69
	" 4.--
	=====
	f 279.69
	=====

Deze posten behoeven geen nadere toelichting.

WINSTEN EN VERLIEZEN VOORAFGAANDE JAREN

f 88.857.34
 =====

Winsten:

- a. 1. Afrekening molestschade apparaten 847A
2. Vergoeding revisiekosten apparaten 847A

	f 76.936.25	
	" 13.720.--	f 90.656.25

Verliezen:

- b. 1. Te laag gereserveerde belastingen

	" 1.798.91
	=====
	f 88.857.34
	=====

a.1. De schadeclaim voor in de oorlog verloren gegane radio-apparaten (zie ons rapport dd. 22 Juli 1947, blz. 8/9 van bijlage VII) is in 1947

aan den afnemer dezer toestellen overgedragen, waarbij een boekwinst van f 76.936.25 werd gemaakt.

- a.2. Als vergoeding voor in vorige jaren gemaakte revisiekosten voor radio-apparaten werd in 1947 dit bedrag ontvangen.
- b.1. De per ultimo 1946 gereserveerde belastingen bleken dit bedrag te laag te zijn berekend.

.....

TOELICHTING BIJ DE BALANS PER 31 DECEMBER 1947
FABRIEK MAANWEG, DEN HAAG.A c t i v a .VASTE ACTIVA

Afschrijving

f 3.126.053.91

" 1.243.481.77f 1.882.572.14
=====

Een specificatie van de vaste activa is vermeld op bijlage XII tot dit rapport.

Door een desbetreffend besluit van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is de boekwaarde per 31 December 1946 op 1 Januari 1947 met f 417.076.10 verhoogd door vermindering van de afschrijving op de volgende activa:

Gebouw Maanweg	f	231.179.11
Leidingen en installatie	"	84.315.28
Meubilair en Inrichting	"	13.788.13
Machines	"	76.365.73
Kantoormachines	"	9.104.28
Auto's	"	2.323.57
		-----
	f	417.076.10
		=====

Door deze boeking is de boekwaarde van de vaste activa op de aandeelhoudersbalans in overeenstemming gebracht met de boekwaarde op de fiscale balans, behalve voorzover het betreft de gereedschappen en meetapparaten, welke jaarlijks tot f l.-- worden afgeschreven, terwijl de fiscus verdeling der afschrijving over enkele jaren wenst. Voor de overige activa zal voortaan op de aandeelhoudersbalans worden afgeschreven overeenkomstig de door de fiscus geaccepteerde normen, welke ook naar onze mening aanvaardbaar zijn.

Met deze aanpassing aan de fiscale normen wordt bereikt, dat er een juiste verhouding ontstaat tussen aan de aandeelhouders toevallende winst en de te betalen belasting; in het oude systeem was het denkbaar, dat in bepaalde omstandigheden de te betalen belasting zelfs groter zou zijn dan de gehele winst volgens de aandeelhoudersbalans. Door de herwaardering, welke heeft plaats gehad is bovendien het oude verliessaldo uit de balans weggewerkt, waardoor het uitkeren van winsten aan aandeelhouders weder mogelijk wordt.

De aanvankelijk geheel op het hoofd "Nieuwbouw" geboekte aanschaffingen betreffende het Centraal nabewerkingsgebouw zijn per ultimo 1947 verdeeld over de hoofden, waarop zij betrekking hebben. Vandaar onder de vaste activa op bijlage XII de "Overboekingen in verband met Centraal Nabewerkingsgebouw".

Naar Utrecht zijn enkele machines en een auto tegen de boekwaarde overgeboekt, terwijl voorts een aantal vaste activa, voornamelijk machines, is afgeboekt in verband met verkoop. Van deze voor het bedrijf

overbodige vaste activa is een deel overgedaan aan de Nederlandsche Kroon Rijwielfabriek tegen een intern vastgestelde taxatieprijs.

De voornaamste aanschaffingen waren in 1947:

LEIDINGEN EN INSTALLATIES

Telefooncentraalpost met toestellen	f	15.451.--
Aanleg huistelefoon en loodkabel	"	4.784.50
Watergekoelde luchtcompressor	"	1.041.--
Diversen	"	5.696.73
	f	26.973.23

MEUBILAIR EN INRICHTING

Stalen kassierskappen	f	1.050.--
Drukreservoir olietank	"	1.551.22
Machine-plateaux	"	1.364.--
Diverse kleine posten	"	11.947.94
	f	15.913.16

MACHINES

Wikkelmachines en afroelementen	f	8.234.50
Cabinetzaagmachine	"	2.724.02
Handpersen	"	2.374.66
Draaibank etc.	"	7.372.30
Wikkelmachine, afroelement en motoren	"	5.912.--
Bandvijlmachines etc.	"	9.938.84
Zoutbadpotten	"	1.245.86
Draaiautomaat	"	15.619.10
Gereedschapsmakersdraaibank	"	16.490.74
Gereedschapslijpmachine	"	1.967.--
Hydraulische vlaklijpmachine	"	10.892.53
Zagenslijpmachine	"	2.687.95
Afkortzaagmachine	"	1.020.--
Vol-aut. ankerwikkelmachine	"	11.075.--
Fraismachine met toebehoren	"	7.179.98
Puntlasmachine met luchtdrukbediening	"	6.386.22
Tafelboormachines	"	1.604.--
Fineerzaagmachine	"	7.635.15
Cirkelzaagmachine met beveiliging en motor	"	1.758.50
Diversen	"	8.674.21
	f	130.792.56

KANTOORMACHINES

Facit rekenmachine	f	1.165.--
Registers boekhoudmachine	"	1.096.--
Belichtingsmachine v.d. Grinten	"	3.955.65
Sundstrand telmachine	"	1.095.--
Astra boekhoudmachine	"	10.425.--
Electr. Elliot-Fisher boekhoudmachine	"	9.590.--
Diversen	"	3.132.21
	f	30.458.81

AUTO'S

Cabine met laadbak op Ford-chassis	f	2.874.--
Studebaker	"	3.600.--
Austin personenwagen	"	5.763.44
Chevrolet	"	5.211.29
Diversen	"	3.150.90
	f	20.599.63

GEREEDSCHAPPEN

Diverse kleine posten voor het overgrote deel tot kleine bedragen	f	98.673.50
---	---	-----------

MEETAPPARATEN

Als bij Gereedschappen	f	55.958.60
------------------------	---	-----------

NIEUWBOUW

Wij verwijzen hiervoor naar blz. 1 van deze bijlage.

De gebezigde afschrijvingspercentages zijn de volgende:

a. Afschrijvingen in % van de aanschaffingswaarde, voorzover de activa nog niet geheel zijn afgeschreven:

Gebouw Maanweg	3%
Leidingen en Installaties	6%
Meubilair en Inrichting	20%
Machines	16%
Kantoormachines	20%
Auto's	33%
Gereedschappen	100%
Meetapparaten	100%

b. Afschrijvingen in % van de boekwaarde:

Gebouw Maanweg, aanschaffingen 1947	6%
Centraal Nabewerkingsgebouw	10%
Outillage, idem	40%

Voor de met het Centraal Nabewerkingsgebouw samenhangende uitgaven zijn de afschrijvingen in % van de boekwaarde geschied. Daardoor wordt bereikt, dat in 1947 en de eerstvolgende jaren vrij veel wordt afgeschreven, hetgeen noodzakelijk is in verband met de door de tijdsomstandigheden abnormaal hoge stichtingskosten van dit actief.

Onder het actief "Vooruitbetalingen op Vaste Activa" zijn opgenomen een aantal aan leveranciers gedane betalingen in verband met de bestelling van machines, installaties enz.. De voornaamste posten waren tot ultimo 1947:

Chemicaliënloods	f	11.500.--
Heetwaterinstallatie nabewerkingsgebouw	"	15.561.90
Schakelkasten idem	"	6.825.89
Draaibank en schaafmachine	"	6.558.75
Slijp- en polijstmachine nabewerkingsgebouw	"	8.995.18
Ontijzeringsinstallatie idem	"	11.512.50
Bandtransporteurs	"	8.340.--
Bouwkosten Utrecht	"	15.000.--
Cirkelzaagmachine	"	14.948.--
Tank	"	8.544.49
Diversen	"	16.378.55
	f	124.165.26

Op deze bedragen hebben afschrijvingen plaats gehad alsof de posten reeds op het betreffende actief waren bijgeboekt. Deze bijboeking heeft eerst plaats, nadat de activa in kwestie zijn voltooid.

<u>DEELNEMINGEN</u>	f	89.958.44		
Afschrijving	"	<u>89.956.44</u>	f	2.--
			=====	

Deze post, waarin gedurende 1947 geen verandering kwam, bestaat uit het belang bij de S.A. Erres Radio Brussel en de N.V. Erres Naaimachinefabriek, beide in liquidatie. Deze deelnemingen zijn als waardeloos te beschouwen en reeds jaren geleden afgeschreven.

<u>INITIALE KOSTEN</u>	f	815.136.61		
Afschrijving	"	<u>815.135.61</u>	f	1.--
			=====	

Op deze rekening worden geboekt de ontwerp- en ontwikkelkosten benevens het speciale gereedschap, de matrijzen enz., welke gemaakt worden voor de producten, welke in de fabriek worden gefabriceerd of voorbereid. Ten gunste dezer rekening komen de bedragen, welke in de gefabriceerde producten worden ingecalculleerd.

Hoewel aan deze post, voorzover het kosten betreft van artikelen, welke een behoorlijke afzet vinden tegen een lonende prijs, stellig waarde kan worden toegekend, wordt veiligheidshalve de balanswaardering van de gehele post steeds op f 1.-- gesteld.

<u>ORDERE IN BEWERKING</u>	f	629.295.55		
Reservering	"	<u>67.000.--</u>	f	562.295.55
			=====	

Deze post is als volgt te specificeren:

Massafabricage	f	445.696.90		
Reservering	"	<u>57.000.--</u>	f	388.696.90
Enkelfabricage	f	183.598.65		
Reservering	"	<u>10.000.--</u>	"	173.598.65
			=====	
			f	562.295.55
			=====	

Op deze rekening zijn de onderhanden werken geboekt. Op het hoofd "Massafabricage" worden de normale, in serie vervaardigde producten, geboekt. De rekening is belast voor de verbruikte materialen en lonen, terwijl in mindering is geboekt hetgeen op onderhanden orders reeds is afgeleverd, zulks tegen de taakstellende fabricageprijs. In verband met sedert de balansdatum reeds gebleken overschrijdingen van de taakstelling op de per ultimo 1947 onderhanden orders is daarop een bedrag van f 57.000.-- gereserveerd, hetgeen ons voldoende voorkomt.

Op het hoofd "Enkelfabricage" worden behalve enkele niet in grote quantiteiten gefabriceerde producten, zoals omroepinstallaties, geboekt de incidentele orders, zoals initiale-kosten-orders, bewerking van grond-

stoffen en onderhoud etc. in eigen beheer. Uit hoofde van deze laatste zogenaamde onkosten-orders was in het saldo per ultimo 1947 begrepen een bedrag van circa f 21.100.--. Aangezien de totaalbedragen van dergelijke posten na gereedkomen ten laste der onkosten-rekening worden geboekt zou het onzes inziens juist zijn, reeds per balansdatum een reserve tot gelijk bedrag tegenover deze kosten te stellen.

In verband met werkzaamheden voor revisie welke onder het hoofd "Enkelfabricage" waren geboekt, is per ultimo 1947 op deze post een bedrag van f 10.000.-- gereserveerd.

<u>VOORRADEN</u>	f 2.067.318.27	
Reservering voor inkoopkosten en in-courant	<u>90.970.02</u>	f 1.976.348.25

De specificatie van dit saldo luidt als volgt:

a. Grondstoffen en halffabrikaten:

Voorraden volgens inventarislijsten		f 1.776.382.34
Bij: niet in de financiële, doch wel in de magazijn-administratie geboekte verzonden goederen (retouren) aan leveranciers, benevens nog te boeken magazijn-afgiften		" 121.949.98
reeds in de financiële, doch nog niet in de magazijn-administratie opgenomen, van leveranciers ontvangen goederen		" 124.511.--
		<u>f 2.022.843.32</u>
Af: door leveranciers nog te factureren, reeds ontvangen goederen		" 157.701.80
		<u>f 1.865.141.52</u>
Aan Utrecht nog te factureren:		" 35.000.--
Goederen		" 35.000.--
Naar Utrecht overgebrachte orders		<u>-----</u>
	Totale voorraad:	f 1.935.141.52
1. volgens magazijnadministratie		" 1.898.838.98
2. volgens financiële administratie		<u>-----</u>
	Vershil	f 36.302.54

b. Gereed product:

Voorraad volgens inventarislijsten		f 139.170.76
Bij: nog te factureren reeds verzonden goederen door de fabriek afgeleverde goederen, financieel wel, doch in de magazijnadministratie nog niet geboekt		" 18.563.76
		" 24.605.55
		<u>-----</u>
		f 182.340.07
Af: reeds financieel, doch nog niet in de magazijn-administratie geboekte afleveringen	f 4.952.97	
uit de fabriek of retour-ontvangen goederen, welke in de magazijn-administratie wel, doch financieel nog niet waren geboekt	" <u>1.158.80</u>	" 6.111.77
		<u>-----</u>
	Totale voorraad:	f 176.228.30
1. volgens magazijn-administratie	Transporteren	f 176.228.30

	Transport	f	176.228.30
2. volgens financiële administratie	f	168.479.29	
In 1948 aangebrachte correcties	"	<u>5.945.52</u>	" 174.424.81
	Verschil	f	<u>1.803.49</u>

In ons rapport dd. 22 Juli 1947 hebben wij de bezwaren uiteengezet, welke wij hebben tegen het gevolgde systeem van boeken der ontvangen en verzonden goederen, namelijk het quantitatief boeken in de magazijnadministratie bij ontvangst of verzending en het financieel in de goederenrekeningen eerst administreren wanneer de inkoopfactuur is goedgekeurd, respectievelijk (voor verzonden goederen) wanneer de verkoopfactuur is gemaakt of de creditnota voor retourgezonden goederen is ontvangen.

Onze bezwaren gelden niet in de eerste plaats de verzending van goederen. Daarvoor bestaat namelijk een systeem, dat bij een juiste verzorging het niet-factureren van verzonden goederen signaleert. Wij hebben evenwel geconstateerd, dat de interne controle op het tijdig en volledig factureren begin 1948 geruime tijd achter was, waardoor het nut van het systeem uiteraard aanzienlijk vermindert. Enkele frappante gevallen van het niet-factureren van verzonden goederen kwamen voor in het verkeer met de fabriek te Utrecht, namelijk goederenzendingen tot een bedrag van circa f 35.000.-- en verzending van gedeeltelijk te den Haag gefabriceerde artikelen, waarvan de verdere bewerking te Utrecht heeft plaats gehad, eveneens tot een bedrag van circa f 35.000.--. Deze posten, welke betrekking hadden op goederen, die in het najaar van 1947 waren verzonden, zijn per ultimo 1947 alsnog in de magazijnvoorraad bij de te factureren goederen vermeld.

Kan bij een goede werking der interne controle het voor de verzonden goederen geldende systeem tot op zekere hoogte wel voldoen, dit geldt niet voor de ontvangen goederen. Daar ontbreekt namelijk een systematische aantekening van de ontvanglijsten, waardoor men geen zekerheid heeft, dat de verplichting der N.V. zoals die wordt aangeduid door de onbetaalde inkoopfacturen en de financieel niet geboekte ontvanglijsten, volledig is. Evenmin blijkt de juistheid en volledigheid van de boekingen in de magazijnadministratie, omdat het dwingend verband, dat behoort te bestaan tussen deze en de financiële administratie niet eenvoudigweg geconstateerd kan worden door een vergelijking van twee totaalcijfers, doch alleen met behulp van min of meer ingewikkelde berekeningen, waarvan, zoals hierboven geconstateerd, de volledigheid van de samenstellende factoren geenszins vaststaat.

Dit klemt temeer, omdat, naar wij hebben kunnen constateren, het personeel, dat de ontvanglijsten beheert, niet zodanig comptabel is geschoold dat het steeds de volledige consequentie voor de administratie van zijn handelingen of van het achterwege laten van handelingen overziet.

In ons rapport dd. 22 Juli 1947 hebben wij aangegeven, wat naar onze opvatting de beste wijze van boeken zou zijn met betrekking tot de ontvan-

gen en de verzonden goederen. Ofschoon wij principiëel deze opvatting geenszins prijsgeven, kunnen wij voelen voor het door de administratieve leiding aangevoerde bezwaar van de te geringe capaciteit der machinale boekhouding en de beperkte uitbreidingsmogelijkheid daarvan. Aan onze bezwaren tegen de huidige gang van zaken zou evenwel in belangrijke mate worden tegemoetgekomen wanneer een systematische vastlegging plaats had van de uitgeschreven ontvanglijsten en de behandeling daarvan, waardoor een veel scherpere contrôle zou ontstaan op de goederenbeweging en de facturering door leveranciers.

Uit de hiervoor gegeven opstellingen blijkt, dat zowel de magazijn-administratie der grondstoffen als die van het gereed product een verschil aangeven met de financiële administratie, in beide gevallen zodanig, dat de volgens de magazijn-administratie aanwezige voorraad die volgens de financiële administratie overtreft.

De voordelige verschillen zijn niet afgeboekt; met betrekking tot het gereed product zijn in 1948 nog geen posten naar voren gekomen, welke verandering brengen in de opstelling der voorraden per ultimo 1947, zodat de veronderstelling voor de hand ligt, dat de administratieve magazijnvoorraad per ultimo 1947 juist is geweest. Het verschil tussen magazijn- en financiële administratie was bij de grondstoffen aanvankelijk groter dan het thans nog bestaande verschil; doordat ontvanglijsten naar voren kwamen, waarmede aanvankelijk geen rekening was gehouden, werd het verschil kleiner en eveneens door het ontdekken van fouten in de magazijnadministratie. Het is zeer wel mogelijk, dat het thans nog bestaande verschil verder verkleint doordat meer dergelijke fouten worden opgespoord. De accuratesse in het bijwerken van deze administratie laat naar onze mening te wensen over. Het is ons bekend, dat een reorganisatie van deze administratie, welke een vereenvoudiging beoogt, in het voornemen ligt.

De door de afdeling Interne Contrôle verrichte magazijn-opnamen gaven slechts eenmaal een verschil van betekenis tussen werkelijk aanwezige en administratieve voorraad, namelijk bij een opname in het houtmagazijn, waar blijkbaar finer - waarin veel uitval voorkwam - was gesuppleerd zonder dat steeds de daarvoor nodige bonnen waren geschreven. De onzerzijds verrichte voorraad-opnamen en het toezicht op de intern verrichte opnamen geeft ons verder geen aanleiding tot opmerkingen.

De waardering van de voorraden geschiedt tegen de bestaande verrekenprijzen; voor het gereed product zijn dit de taakstellende prijzen, terwijl de verrekenprijzen voor grondstoffen de geldende inkooprijzen niet overtreffen.

Op de voorraad grondstoffen en halffabrikaten is 2,7% voor inkoopkosten gereserveerd, terwijl op de gehele voorraad 2% voor incurant is gereserveerd.

De opstelling der voorraden volgens de financiële administratie luidt

Voorraad grondstoffen en halffabrikaten	f 1.863.838.98
Voorraad gereed product	" 168.479.29
	=====
	f 2.032.318.27
Reservering 2,7% inkoopkosten	f 50.323.65
Reservering 2% incourant	" 40.646.37
	=====
	f 1.941.348.25
Aan Utrecht te factureren wegens overgebrachte orders	" 35.000.--
	=====
	f 1.976.348.25
	=====

DEBITEUREN

Afschrijving

f 2.268.858.02

" 500.--

f 2.268.358.02

Deze post is als volgt te specificeren:

a. Handelsdebiteuren:

Nederlandsche Kroon Hijielfabriek	f 78.601.38
N.V. Philips	" 150.235.22
N.V. Philips naberekening	" 162.600.--
N.V. R.S. Stokvis & Zn.	" 1.465.505.65
Verkoopkantoor van der Heem	" 324.802.92
Overige posten	" 75.672.57
	=====
	f 2.257.417.74
	" 11.440.28
	=====

b. Bijzondere debiteuren en waarborgsommen

Afschrijving

f 2.268.858.02

" 500.--

f 2.268.358.02

De debiteurenpost, waarvan een volledige specificatie ten kantore aanwezig is, geeft ons geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

De reservering van f 500.-- tegen posten met een dubieus karakter komt ons voldoende voor.

VOORUITBETALINGEN OP DOOR ONS BESTELDE GOEDEREN

f 203.761.62

Van deze post is een volledige lijst ten kantore aanwezig. Deze is als volgt te recapitulieren:

Betalings aan binnenlandse leveranciers	f 65.186.60
Betalings aan buitenlandse leveranciers	" 138.575.02
	=====
	f 203.761.62
	=====

Deze post geeft ons geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

GELDMIDDELEN

f 141.116.43

Deze post bestaat uit:

Kassen	f 8.578.17
Postgirorekening	" 130.535.05
Twentsche Bank	" 20.422.66
Rotterdamsche Bank, geblokkeerd	" 4.294.83
	=====

Transporteren f 163.830.71

Overlopende posten

Transport	f	163.830.71	
"		22.714.28	
		-----	
	f	141.116.43	=====

Wij gaan met deze posten accoord.

RECLAMEFONDS

Reservering

	f	90.110.--	
	"	90.110.--	nihil
		-----	=====

Dit actief staat tegen 5% uit bij de N.V. Stokvis te Rotterdam. In 1947 werd aan dit fonds f 22.633.14 toegevoegd, namelijk de rente over de jaren 1942 tot en met 1947; hetzelfde bedrag is gereserveerd in verband met het doel van het fonds.

TRANSITORISCHE POSTEN

Deze post bestaat uit:

Lening
 Zekerheidstelling belastingen
 Voorraden kantoorbehoeften etc.
 Vooruitbetaalde verzekeringspremiën en diversen

	f	137.647.39	=====
	f	33.000.--	
	"	37.847.39	
	"	28.000.--	
	"	38.800.--	
	f	137.647.39	=====

Wij hebben deze posten nagegaan en accoord bevonden.

P a s s i v a .

AANDELENKAPITAAL

	f	400.000.--	=====
--	---	------------	-------

AANDEELHOUDERSRESERVE

	f	117.511.85	=====
--	---	------------	-------

In deze posten kwam gedurende 1947 geen wijziging.

ALGEMENE BEDRIJFSRESERVE

	f	80.649.37	=====
--	---	-----------	-------

Zoals op blz. 1 van deze bijlage is vermeld, werd per 1 Januari 1947 de boekwaarde van de vaste activa, voorzover deze niet regelmatig tot f 1.-- wordt teruggebracht, in overeenstemming gebracht met de waarde volgens de fiscale balanscijfers. Daardoor ontstond een voordelig verschil

ad

waarvan na afboeking van het verliessaldo per
 31 December 1946 ad

	f	417.076.10
--	---	------------

	"	336.426.73
--	---	------------

	f	80.649.37	=====
--	---	-----------	-------

resterde een bedrag ad

welk bedrag overeenkomstig besluit van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders werd geboekt op een algemene bedrijfsreserve.

DEPOSITO

	f	300.000.--	=====
--	---	------------	-------

Dit bedrag is als onopzegbaar deposito door de N.V. R.S. Stokvis & Zr te Rotterdam ter beschikking van Uwe N.V. gesteld.

LENING HERSTELBANK

Waarvan doorbetaald aan de N.V. Nederlandsche Kroon

f 2.156.745.63	
" 300.000.--	f 1.856.745.63
	=====

Het door de Mij. tot Financiering van het Nationaal Herstel verstrekt crediet is verleend tegen hypotheek op de onroerende goederen der Vennootschap en achterstelling van het deposito ad f 300.000.-- van de N.V. Stokvis.

Het crediet is slechts definitief geregeld tot een bedrag ad f 1.5000.000.--. Het is ons bekend, dat de Directie met de N.V. Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel besprekingen heeft gevoerd om dit crediet tot f 3.000.000.-- op te voeren. Tot een definitieve regeling is men op dit punt nog niet gekomen. In verband met de overschrijding der begroting van het nabewerkingsgebouw is voor dit gebouw f 56.000.-- boven het aanvankelijk toegestane crediet opgenomen, terwijl voorts f 300.745.63 is opgenomen ter betaling van de vaste activa der fabriek te Utrecht.

Naar de doeleinden, waarvoor het crediet verleend is, kan het als volgt gesplitst worden:

Aflossing credietrekeningen en achterstallige crediteuren	f 164.000.--
Aankoop machines	" 300.000.--
Bouw nabewerkingsgebouw	" 426.000.--
Opvoering capaciteit	" 300.000.--
Aflossing lening Mij. voor Industriefinanciering	" 366.000.--
Fabriek Utrecht, betaling vaste activa	" 300.745.63
	-----
	f 1.856.745.63
	=====

De opgenomen bedragen zijn ten volle besteed voor de doeleinden, waarvoor de credieten waren verstrekt.

LOPENDE RISICO'S, VOORTVLOEIENDE UIT OORLOGSOMSTANDIGHEDEN f 565.507.23
 =====

De onder dit hoofd opgenomen posten bestaan, nadat de schadeclaim uit hoofde van verloren gegane radio-apparaten is overgedaan aan de afnemer van deze apparaten (zie bijlage IX), nog uit:

a. Weggehaalde machines:		
Schadeclaim gewaardeerd op	f 63.800.--	
Voorschot Molestverzekering Mij.	" 123.999.34	f 60.199.34
	-----	
b. Vorderingen op Duitsers, voor wie opdrachten zouden moeten worden uitgevoerd	f 2.040.556.42	
Gereserveerd	" 1.591.523.01	
	-----	
	f 449.033.41	
Vooruitbetalingen	f 404.347.30	
Opgenomen bij Aerobank	" 550.000.--	" 954.347.30
	-----	
		f 505.313.89
		=====

Transporteren f 565.513.21

	Transport	f	565.513.23
c. Duitse debiteuren	f	11.145.53	
Gereserveerd	"	<u>11.139.53</u>	6.---
		f	<u>565.507.23</u>

- a. Met de waardering van deze post kunnen wij ons verenigen. Het voor-
 schot wordt te zijner tijd met de uitkering der schadeclaim verre-
 kend.
- b. Sinds het uitbrengen van ons rapport dd. 22 Juli 1947 zijn met be-
 trekking tot deze post geen nieuwe gezichtspunten naar voren geko-
 men. Wij verwijzen U daarom naar dit rapport (blz. 9 van bijlage
 VII).

VOORUITBETALINGEN OP DOOR ONS TE LIVEREN GOEDEREN f 1.502.399.13
 =====

Deze post bestaat uit:

N.V. Stokvis	f	457.227.13	
N.V. Stokvis tegen borgstelling der N.V. door de Rotterdamsche Bank ver- strekt	"	<u>475.772.--</u>	f 932.999.13
Verkoopkantoor Van der Heem N.V.	"		400.000.--
N.V. Philips, Eindhoven	"		169.400.--
			<u>f 1.502.399.13</u>

BANKSALDI

Het saldo bij de Rotterdamsche Bank bedroeg per 31 December 1947	f	656.888.80
Af: tegen borgstelling der N.V. Stokvis verstrekt in verband met vooruitbetalingen op door ons te le- veren goederen	x "	<u>475.772.--</u>
	f	<u>181.116.80</u>

Van het resterende saldo ad
 is f 85.755.51 verstrekt ter financiering van accreditieven.

DIVERSE VERPLICHTINGEN f 443.063.93
 =====

Deze post bestaat uit:		
Ondersteuningsfonds	f	20.000.--
Voorziening contract-artikelen (op afgeleverde pro- ducten nog bij te leveren onderdelen)	"	165.219.42
Voorziening contractuële verplichtingen (licentie- rechten)	"	50.868.85
Terug te betalen wachtgeldsubsidie 1944 en 1945	"	30.416.10
Voorziening Service en garantie (in verhouding tot de omzet gereserveerd)	"	47.000.--
Verschuldigde researchkosten, in 1948 aan de N.V. Philips betaald	"	80.600.--
Verschuldigde vacantielkosten (saldo der wekelijkse re- serveringen voor en afboekingen van vacantielkosten, uit welk saldo bij vakantie- en feestdagen de kosten van het loon worden gedekt)	"	48.959.56
	f	<u>443.063.93</u>

CREDITEUREN

f 1.778.695.26
 =====

De specificatie van deze post luidt:

1938
 91
 635 / 676
 876
 1.256

a. Handelscrediteuren binnenland, waaronder Nederlandsche Kroon Kijwielfabriek Leko, Utrecht Philips, Eindhoven Overige posten	f 40.877.60 " 41.932.26 " 635.443.19 " 373.377.86	f 1.091.630.91 " 32.106.74 " 25.666.62 " 384.252.42 " 53.499.67 " 191.538.90
b. Handelscrediteuren buitenland		f 1.778.695.26
c. Bijzondere crediteuren		
d. Omzet- en weeldebelasting		
e. Loonbelasting		
f. Ondernemings-, Vennootschaps- en Vermogensbelasting		
		=====

Van de crediteurenpost is ten kantore een volledige specificatie aanwezig.

Met de gereserveerde belastingen gaan wij accoord.

TRANSITORISCHE POSTEN

f 324.729.60
 =====

De specificatie van deze post luidt:

Verschuldigde lonen (laatste loonweek)	f 46.475.26
Verschuldigde rente	" 65.436.36
Verschuldigde sociale lasten	" 155.690.--
Verschuldigde onkosten	" 57.128.07
	=====
	f 324.729.69
	=====

Wij hebben deze posten nagegaan en accoord bevonden.

Onder de verschuldigde rente is opgenomen $\frac{1}{2}\%$ aanvullingsrente ten behoeve van de Herstelbank in verband met de bepalingen van het contract dd. 24 Mei 1946, waarbij bepaald is, dat over jaren, waarin de winst minstens f 320.000.-- bedraagt, deze aanvullingsrente moet worden betaald.

OPGENOMEN PRO-MEMORIE-POSTEN:

GESTELDE BANKGARANTIES

f 34.000.--
 =====

Deze post bevonden wij accoord.

DOOR LEVERANCIERS NOG TE FACTUREREN VOORRADEN

f 100.000.--
 =====

Dit bedrag betreft de nog te ontvangen facturen van leveranciers over reeds in 1947 in het magazijn opgenomen goederen, verminderd met de aan leveranciers teruggezonden goederen, waarvoor nog geen creditnota is ontvangen. Het bedrag stemt, behoudens afronding, met de betreffende deze posten aanwezige gegevens.

NOG TE VERWACHTEN KOSTEN CENTRAAL NABEWERKINGSGEBOUW

f 300.000.--
 =====

In bijlage X van ons rapport dd. 22 Juli 1947 hebben wij een overzicht opgenomen van de verwachte kosten van het Centraal nabewerkingsgebouw. Het totaal daarvan bedroeg rond f 1.000.000.--.

Tot 31 December 1947 was daarvan f 716.000.-- besteed benevens een be-

drag van circa f 55.000.--, hetwelk op "Vooruitbetalingen op vaste activa" was geboekt, terwijl op grond van de inmiddels in 1948 bekend geworden cijfers, aangevuld met enkele taxaties voor de resterende cijfers, nog een bedrag ad ruim f 300.000.-- verwacht wordt. De begroting van een jaar geleden is daardoor met circa f 80.000.-- overschreden.

De verdeling van de tot en met Mei 1948 bestede en nog te verwachten kosten is als volgt te vergelijken met de in ons rapport dd. 22 Juli 1948 genoemde cijfers:

	<u>Besteed tot en met Mei 1948</u>	<u>Nog te verwachten</u>	<u>Totaal</u>	<u>Begroting in rapport dd. 22.7.1947</u>
Bouwkosten	f 421.000.--	f --.--	f 421.000.--	f 380.000.--
Ketelhuis	" 155.000.--	" --.--	" 155.000.--	" 113.500.--
Installatie	" 348.000.--	+ 135.000.--	" 483.000.--	" 466.500.--
Architect	" 30.000.--	" --.--	" 30.000.--	" 40.000.--
	f 954.000.--	f 135.000.--	f 1.089.000.--	f 1.000.000.--

De overschrijding van de bouwkosten met f 41.000.-- kan voor f 20.000. verklaard worden, doordat de liftschacht met luchtbrug, welke in de begroting bij de installatie was opgenomen geboekt is - onzes inziens terecht - op het gebouw. De bestrating heeft onder andere, doordat een grote hoeveelheid zand voor ophoging moest worden gebruikt, circa f 10.000.-- meer gekost dan begroot (behalve hetgeen op het ketelhuis is geboekt), de dakbedekking is f 4.000.-- duurder geweest dan begroot, doordat andere materialen gebruikt moesten worden wegens het niet verkrijgbaar zijn van die, welke in de begroting waren aangenomen. Dan blijft nog een verschil van f 7.000.-- over, waarvan de helft veroorzaakt wordt door tekenkosten, door Van der Heem N.V. zelf gemaakt.

De begroting van het ketelhuis is met circa f 41.500.-- overschreden, waarvan circa f 20.000.-- op rekening van de wel zeer dure bestrating komt. Voorts zijn ketel met bemetseling enigszins duurder geweest dan begroot, totaal circa f 2.000.--. Een grote post zit in het metselwerk, dat langer geduurd heeft dan begroot, kosten circa f 9.000.--. Verder zijn er enkele posten geweest, totaal circa f 2.000.-- in verband met posten, die in de begroting niet voorzien waren, waaronder het inbouwen van een verdieping, waar thans de afdeling Huisvesting is ondergebracht. Voorts is gebleken, dat in de begroting een materiaalpost van circa f 8.000.-- ten onrechte niet was opgenomen.

De installaties zijn, wanneer de op het gebouw geboekte liftschacht met luchtbrug worden medegerekend, circa f 36.500.-- duurder geweest dan de begroting. Het is ons gebleken, dat in dit bedrag posten zitten, welke eerst besteld zijn nadat het gebouw in het begin van 1948 in gebruik is genomen; wij vonden als zodanig waterfilters tot een bedrag van f 14.000.-- Voorts is ons gebleken, dat verschillende aanschaffingen tot kleinere bedragen, welke zonder deze nieuwbouw ook hadden moeten geschieden, op dit

hoofd zijn geboekt.

De cijfers van de nieuwbouw zijn niet zodanig in de boekhouding verwerkt, dat een overzicht beschikbaar is, hetwelk aansluit op de in ons rapport dd. 22 Juli 1947 (bijlage X) voorkomende begroting. Wij hebben verzocht, zulk een overzicht samen te stellen, zodat post voor post blijkt, in welke mate eventueel de begroting is overschreden. Het is ons voornemen, hierop bij het uitbrengen van ons rapport over het eerste kwartaal 1948 (vermoedelijk eind dezer of begin volgende maand) terug te komen.

ONKOSTEN
 =====

ONKOSTEN EN DEKKING PER AFDELINGSGROEP

AFDELINGSGROEP	<u>Begrote</u>	<u>Werkelijke</u>	<u>Werkelijke</u>	<u>Vershil</u>
	<u>Onkosten</u>	<u>Onkosten</u>	<u>Dekking</u>	<u>==nadelig</u> <u>==voordelig</u>
	f	f	f	f
<u>ONTWERPEN</u>	224.290.--	244.094.09	211.991.67	32.102.42
<u>FABRICAGECONTROLE</u>	192.770.--	264.274.54	235.630.21	28.644.33
<u>FABRIEK</u>	1.583.546.--	1.780.621.10	1.884.329.48	103.708.38
Van hulpafdelingen				76.815.51
<u>MAGAZIJNEN</u>	274.545.--	292.691.49	252.892.69	39.798.80
<u>INKOOP</u>	177.840.--	179.270.85	175.496.24	3.774.61
<u>VERKOOP</u>	229.700.--	227.846.69	209.144.30	18.702.39
<u>TECHNISCHE DIENST</u>	135.950.--	261.482.98	184.975.70	76.507.28
<u>HULPAFDELINGEN</u>		76.815.51		76.815.51)
			naar Fabriek	76.815.51)

=====
 f: Dubbel telling (dekking Techn.Dienst) 2.818.641.-- 3.327.097.25 3.154.460.29 172.636.96
 =====
 184.975.70 184.975.70
 =====
 3.142.121.55 2.969.484.59

VAN DER HEEM N.V. FABRIEK MAANWEG,

's-Gravenhage.

OVERZICHT 1947

AFDELINGEN		VERSCHIL KOSTEN EN DEKKING		TOTAALVERSCHIL PER AFDELINGSGROEP	
<u>No.</u>	<u>Naam</u>	<u>Nadelig</u>	<u>Voordelig</u>	<u>Nadelig</u>	<u>Voordelig</u>
		f	f	f	f
C 1000	Octrooien	15.383.50	-.-.-		
C 2110	Laboratorium	-.-.-	840.72		
C 2121	Tekenkamer	2.401.86	-.-.-		
C 2128	Codering	15.157.78	-.-.-	32.102.42	
M 2512	Fabricagecontrole	28.644.33		28.644.33	
M 2521	Machinale houtbewerking	-.-.-	936.30		
M 2524	Meubelmakerij	-.-.-	21.573.84		
M 2531	Gereedschapmakerij	-.-.-	1.579.46		
M 2532	Bedrijfsschool	-.-.-	1.132.71		
M 2535	Metaalwaren	-.-.-	26.218.02		
M 2541	Montage	5.829.53			
M 2538	Nabewerking	-.-.-	36.935.60		
M 2548	Inpakkerij	-.-.-	7.703.10		
M 2550	Proeffabriek	-.-.-	7.559.74		
M 5320	Machine-revisie	-.-.-	5.899.14		
M 2900	Magazijn	39.798.80		39.798.80	103.708.38
C 3500	Inkoop	3.774.61		3.774.61	
C 3690	Verkoop	18.702.39		18.702.39	
C 4000	Technische Dienst	76.507.28		76.507.28	
C 2410	Planbureau	5.541.92			
C 2420	Werkvoorbereiding	20.813.53			
C 2430	Bedrijfsbureau	3.660.--			
M 2411	Productie Bureau	5.022.82			
M 2421	Tariefbureau		5.593.17		
M 2800	Expeditie	10.188.44			
C 3210	Hoofdboekhouding	1.347.39			
C 3211	Verzekeringen	13.596.03			
C 3220	Machinale boekhouding	5.578.99			
C 3290	Financiële boekhouding	6.144.86			
C 3310	Voorcalculatie	3.993.36			
M 3230	Loonadministratie	5.472.03			
M 3320	Magazijnadministratie	1.006.78			
M 3330	Kostprijsadministratie	1.329.87			
M 3340	Tijdschrijverij		4.231.36		
M 6000	Huisvesting	50.335.87			
M 6800	Cantinedienst	2.468.13			
M 7100	Arbeid	27.083.15			
M 7200	Sociale Zaken		39.449.29		
	Idem, (Sociale lasten)		108.995.80		
M 8000	Algemene Zaken		1.547.29		
C 8100	Organisatie	3.121.31			
C 8500	Documentatie	844.64			
C 8600	Typekamer		4.789.98		
C 8700	Drukkerij	4.467.02			
C 8900	Verkeer	3.903.66			
C 9000	Algemeen Secretariaat	77.317.17			
	Budget vaste kosten		14.768.30		
	Non-activiteitsgelden	2.953.73		76.815.51	
		462.390.78	289.753.82	276.345.34	103.708.38
				103.708.38	

VAN DER HEEM N.V., FABRIEK MAANWEG,

's-Gravenhage.

OVERZICHT VASTE ACTIVA 1947

<u>Meubilair en in- richting</u>	<u>Machines</u>	<u>Centraal nabewer- kingsgebouw</u>	<u>Outillage Centraal nabewer- kingsgebouw</u>	<u>Kantoor- machines</u>	<u>Auto's</u>
f	f	f	f	f	f
228.026.43	739.190.74			55.100.43	22.169.56
15.913.16 ✓	130.792.56 ✓			30.458.86 ✓	20.599.63
1.366.27 ✓	2.760.05 ✓	416.510.25 ✓	119.055.15 ✓		6.719.50
	21.556.36 ✓				
	3.349.22 ✓				
1.326.50 ✓	48.071.14 ✓			2.651.25 ✓	5.828.96
243.979.36	799.766.63	416.510.25	119.055.15	82.908.04	30.220.73
243.979.36	799.766.63	416.510.25	119.055.15	82.908.04	30.220.73
197.748.68	593.018.33			55.099.43	18.336.96
13.788.23	76.365.73			9.104.28	2.323.57
	15.966.23 +				
	2.796.22				
1.324.31	33.794.31			1.513.28	5.828.96
17.849.03	74.545.59 ✓	41.651.03	47.622.06	8.818.14 ✓	7.066.19 ✓
200.485.27	538.681.43	41.651.03	47.622.06	53.300.01	17.250.62
200.485.27	538.681.43	41.651.03	47.622.06	53.300.01	17.250.62
43.494.09	261.085.20	374.859.22	71.433.09	29.608.03	12.970.11

	<u>Gebouw Maanweg</u>	<u>Gebouw Maanweg Aanschaf- ringen 1947</u>	<u>Leidingen en In- stallaties</u>
	f	f	f
<u>Aanschaffingswaarde 31 December 1946</u>	816.915.10 ✓		289.160.05 ✓
Aanschaffingen 1947			26.973.23 ✓
Overboekingen in verband met Centraal Nabewerkingsgebouw		131.884.52 ✓	44.512.59 ✓
Overboeking naar fabriek Utrecht			
Overboekingen			
Afboekingen	=====	=====	=====
	816.915.10	131.884.52	360.645.87
Afschrijvingen activa tot op f 1.--			
<u>Aanschaffingswaarde 31 December 1947</u>	=====	=====	=====
	816.915.10	131.884.52	360.645.87
<u>Afschrijvingen 31 December 1946</u>	389.002.36		187.771.74
Correctie 1 Januari 1947	231.179.11		84.315.28
Overboekingen naar fabriek Utrecht			
Overboekingen			
Afboekingen			
Afschrijvingen 1947	24.507.45 ✓	7.913.07 ✓	21.638.75
	=====	=====	=====
	182.330.70	7.913.07	125.095.21
Afschrijvingen activa tot op f 1.--			
<u>Afschrijvingen 31 December 1947</u>	=====	=====	=====
	182.330.70	7.913.07	125.095.21
<u>Boekwaarde 31 December 1947</u>	=====	=====	=====
	634.584.40 ✓	123.971.45 ✓	235.550.66 ✓

6
3
0
6
3
-
3
=

6
7

6
9
2
-
2
=

1
=

<u>Gereed-</u> <u>schappen</u>	<u>Meet-</u> <u>apparaten</u>	<u>Octrooien</u>	<u>Vooruit-</u> <u>betalingen</u> <u>op vaste</u> <u>activa</u>	<u>Nieuwbouw</u>	<u>Totaal</u>
f	f	f	f	f	f
1.--	1.--	1.--		219.761.17	2370.326.48
98.673.50	55.958.60		124.165.26	496.327.66	999.862.46
				716.088.83	
3.349.22					28.275.86
-----	-----	-----	-----	-----	57.877.85
102.023.72	55.959.60	1.--	124.165.26	-----	3284.035.23
102.022.72	55.958.60	-----	-----	-----	157.981.32
-----	-----	-----	-----	-----	-----
1.--	1.--	1.--	124.165.26	-----	3126.053.91
=====	=====	=====	=====	=====	=====
					1440.977.50
					417.076.10
					15.966.23
2.796.22					
					42.420.86
99.226.50	55.958.60		29.152.37		435.948.78
-----	-----	-----	-----	-----	-----
102.022.72	55.958.60		29.152.37		1401.463.09
102.022.72	55.958.60		-----		157.981.32
-----	-----	-----	-----	-----	-----
-----	-----	-----	29.152.37	-----	1243.481.77
=====	=====	=====	=====	=====	=====
1.--	1.--	1.--	95.012.89		1882.572.14
=====	=====	=====	=====	=====	=====

EXPLOITATIEREKENING OVER HET

Debet.

OVERSCHRIJDING TAAKSTELLENDEN FABRICAGEPRIJS f 208.768,64

ONKOSTEN

	<u>Kosten</u>	<u>Dekking</u>	
Ontwerpen	f 52.710,65	f 13.438,41	
Contrôle	" 66.462,79	" 52.285,83	
Fabriek	" 648.144,94	" 455.985,45	
Magazijn	" 119.271,60	" 42.940,37	
Verkoop	" 23.653,80	" 12.545,35	
Inkoop	" 3.025,23	" 2.847,78	
Dekkingsreserve	" -,-,-	" 30.634,57	
	<u>f 913.269,01</u>	<u>f 610.677,76</u>	" 302.591,25

AFWIJKING TUSSEN WERKELIJKE EN INGEALCULEERDE KOSTEN

Direct loontarief	f 14.784,41	
Vacantiekosten	" 22.514,41	
Initiale kosten	" 1.444,17	
	<u>f 38.742,99</u>	
Af: rente	" <u>32.777,22</u>	" 5.965,77

f 517.325,66

VAN DER HEEM N.V. FABRIEK UTRECHT.
=====

T I J D V A K 12 O C T O B E R 1946 - 31 . D E C E M B E R 1947
=====

		<u>C r e d i t</u>
<u>VERKOOPPRIJSVERSCHILLEN</u>		f 36.572.78
<u>AFBOEKING VOORZIENINGEN</u>		
Verrekenprijswijziging	f 4.423.79	
Incourant	" 8.707.23	
Tariefwijziging	<u>" 8.438.84</u>	" 21.569.86
<u>INCIDENTELE WINSTEN</u>		
Opbrengst afval	f 5.541.99	
Magazijnverschillen	" 2.001.62	
Diversen	<u>" 511.55</u>	" 8.055.16
<u>RESULTAAT</u>		
Nadelig saldo		" 451.127.86

=====
f 517.325.66
=====

VAN DER HEEF N.V., FABRIEK UTRECHT.

VERLIES- EN WINSTREKENING OVER HET TIJDVAK 12 OCTOBER 1946 - 31 DECEMBER 1947

C r e d i t .

D e b e t .

NADELIG SALDO EXPLOITATIEREKENING
OVERNAMEKOSTEN

f 452.127.86
" 15.104.43

VASTE ACTIVA
Te laag ingecalculeerde
afschrijving f 3.844.86
verkoop vaste activa " 21.694.95

f 17.850.09

RESULTAAT
Verlies

" 448.382.20

f 466.232.29

f 466.232.29

VAN DER HEEM N.V. FABRIEK UTRECHT,

BALANS PER 31 DECEMBER 1947

<u>A c t i v a .</u>		<u>P a s s i v e .</u>
<u>VASTE ACTIVA:</u>		
Aanschafwaarde		f 1.098.151.67
Afschrijving		" 448.382.20
<u>ORDERS IN BEWERKING</u>		
Aanschafwaarde	f 593.970.74	f 649.769.47
Afschrijving	" 335.005.82	" 12.384.63
<u>VOORRADEN</u>		
Aanschafwaarde	f 286.221.59	" 40.083.15
Afschrijving	" 75.956.69	" 120.000.00
<u>DEBITEUREN</u>		
Aanschafwaarde	f 413.033.72	" 61.337.82
Afschrijving	" 18.835.06	
<u>GELDMIDDELEN</u>		
<u>TRANSITORISCHE POSTEN</u>		
		f 883.575.07
		=====
		=====

f 883.575.07
 =====
 =====

TOELICHTING BIJ DE EXPLOITATIEREKENING OVER DE PERIODE
12 OCTOBER 1946 - 31 DECEMBER 1947, FABRIEK UTRECHT.

D e b e t .

OVERSCHRIJDING TAAKSTELLENDEN FABRICAGEPRIJS

f 208.768.64
=====

Dit bedrag is als volgt samengesteld:

Afwijkingen van standaardcalculaties		f 279.398.11
Af: Fabricage-risico ingecalculeerd, (wachtijden enz.)	f 23.084.09	
Ingecalculeerde orderverliezen (to- lerantie van bijzonder karakter)	" <u>47.545.38</u>	" <u>70.629.47</u>
		f 208.768.64 =====

Bij de overname van het bedrijf te Utrecht bleek, dat de besten van de vroeger aldaar werkzame werklieden het bedrijf reeds hadden verlaten. Dit had tot gevolg, dat heel wat nieuw personeel moest worden aangetrokken en deze, met de nog aanwezigen, niet efficiënt werkten en opnieuw moesten worden ingeleerd.

Het is duidelijk, dat in deze begintijd, welke gegolden heeft tot omstreeks het midden van 1947, er geen sprake kon zijn van efficiënt werken.

Daar kwam bij, dat het afwerken van het zogenaamde liquidatie-programma der Leko-apparatenfabriek, dit wil zeggen het voltooiën van artikelen, waarvan de Leko reeds halffabrikaten had geproduceerd (zie blz. 5 van bijlage XVIII), technische moeilijkheden gaf tengevolge van kwaliteitsgebreken der verwerkte grondstoffen en onderdelen.

Het inzicht in de resultaten van de artikelen en orders afzonderlijk is bemoeilijkt, doordat de tijdschrijverij in de fabriek onvoldoende was. Bovendien liet de nacalculatie te wensen over.

Het feit, dat de rekening "Fabricage-risico" een voordelig saldo aangeeft van f 23.084.09 (waarin evenwel een bedrag van f 7.631.77 begrepen is, hetwelk ten Hoofdkantore was gereserveerd), terwijl de productie herhaaldelijk heeft gestagneerd, wijst reeds op een onjuiste tijdschrijverij. De nacalculatie is in het tweede halfjaar 1947 veel verbeterd en voldoet thans zeker aan de daaraan te stellen eisen, hetgeen van de tijdschrijverij nog niet kan gezegd worden.

In het doorgeven van de afgiftebons van magazijngoederen naar de productie haperde dikwijls wat, waarover in bijlage XVIII bij het bespreken van de Magazijnvoorraden ook wordt gewezen. De in 1948 gebleken nadelige verschillen tussen stelling-administratie en magazijn-voorraad-administratie, welke omstreeks f 6.600.-- bedroegen, behoren eigenlijk de nadelige afwijkingen van de standaardcalculaties nog te verhogen.

Behalve wisseling in het personeel hebben in Utrecht ook met betrekking tot de gefabriceerde artikelen wijzigingen in het fabricage-programma

plaats gehad. Dit heeft uiteraard het gevolg gehad, dat de nieuwe artikelen inleerkosten in de vorm van verspilling met zich brachten. Sedert geruime tijd worden thans te Utrecht vloerwrijvers, handboormachines en stofzuigermotoren gemaakt; de verwachting is gewettigd, dat het tot rust komen van het productieprogramma mede een gunstige invloed zal hebben op de efficiency-verschillen.

ONKOSTEN

Dekking ingecalculeerd

f 913.269.01

" 610.677.76

f 302.591.25

=====

Kwamen onder het hoofd "Overschrijding taakstellende fabricageprijs" onder meer tot uitdrukking de aanloopmoeilijkheden in de productie, de onderdekking van de onkosten weerspiegelt de onvoldoende bezetting der fabriek, welke tot het einde van 1947 heeft geduurd.

Op bijlage XIX zijn de onkosten per afdelingsgroep met de dekking vergeleken, terwijl de nadelige verschillen per afdeling weder zijn gespecificeerd.

Al te veel waarde moet aan deze specificatie per afdeling niet worden gehecht, omdat ten tijde van het vaststellen van de dekkingstarieven er nog geen duidelijk inzicht bestond in het verloop der kosten. Daardoor vertonen bijvoorbeeld de hulp-afdelingen Boekhouding en Personeelzaken een overdekking.

De afdelingsgroep "Ontwerpen", welke alleen het Technisch Bureau omvat, dekte slechts circa 25% van zijn kosten. De plaats van de fabriek te Utrecht binnen de N.V. is zodanig bepaald, dat deze afdeling praktisch geheel verdwijnt; bij het incalculeren is aan deze afdeling in het tweede deel van het boekjaar dan ook geen dekking meer verschaft uit het product; de hulpafdelingen hebben echter wel kosten doorbelast en er waren ook nog personeelkosten, waardoor het beeld van deze afdeling bepaald onzuiver werd.

Van de hulpafdelingen gaven de afdelingen Huisvesting en Algemene Zaken de grootste nadelige saldi. De kosten van de afdeling Huisvesting zijn hoog geweest door interne verhuizingen en enkele veranderingen aan het vastgoed. Algemene Zaken heeft in 1947 veel kosten gehad, die in volgende jaren vermoedelijk lang niet in die omvang zullen terugkeren.

De afdeling Magazijn heeft meer werk gehad dan in normale omstandigheden tengevolge van het reorganiseren van het magazijn na overname van het bedrijf te Utrecht door Van der Heem N.V.. Daartegenover bleef de van de geproduceerde hoeveelheden afhankelijke dekking beneden het normale cijfer evenals dit bij de afdeling Expeditie (groep Verkoop) het geval was.

De in de producten ingecalculeerde dekkingen zijn even hoog als in 's-Gravenhage. De kostendekkingen van de afdelingen zijn aangepast aan de Utrechtse verhoudingen; per saldo wordt in de te Utrecht gefabriceerde artikelen meer ingecalculeerd dan ten gunste van de afdelingen wordt geboekt het verschil komt ten gunste der zogenaamde Dekkingsreserve.

AFWIJKINGEN TUSSEN WERKELIJKE EN INGECALCULEERDE KOSTENf 5.965.77
=====a. Verliezen:

1. Direct loontarief
2. Vacantiekosten
3. Initiale kosten

f 14.784.41
" 22.514.41
" 1.444.17

" 38.742.99

b. Winsten:

1. Rente

" 32.777.22

f 5.965.77
=====TOELICHTING:

- a. 1. Dit bedrag stelt het nadelig verschil voor tussen uitbetaald direct loon en het gemiddeld uurloon, dat als basis heeft gediend voor het in de producten doorberekende loon, welk laatste gebaseerd is op een bezetting der afdelingen volgens een bepaald schema naar leeftijdsklassen, dat in de praktijk niet kon worden verwezenlijkt. Door het ontbreken van voldoende jongere krachten kon namelijk aan dit schema niet de hand worden gehouden en werden noodgedwongen met oudere - en dus duurdere - krachten gewerkt.
2. In de kosten wordt een bedrag gecalculeerd om daaruit tijdens feest- en vacantedagen de lonen te kunnen doorbetalen. Het ingecalculeerde bedrag was niet voldoende, omdat ten tijde van de vakantie er een groter personeel was dan in het begin van het boekjaar, zodat de vacantiekosten niet ten volle uit de, tengevolge van de aanvankelijk lage productie ingecalculeerde opslagen, bestreden kon worden; bovendien was er ten tijde der overname in het geheel nog geen vacantiereserve gevormd.
3. De fabriek te Utrecht berekent eventueel gemaakte initiale kosten door aan 's-Gravenhage, waar ook de dekkingen der initiale kosten gecalculeerd worden. Uit de beginperiode is een bedrag van f 1.444.17, betrekking hebbend op het zogenaamde liquidatieprogramma der Leko, in Utrecht blijven staan. Daartegenover heeft Utrecht ook de marges tussen kostprijs en verkoopprijs op deze productie getoucheerd.
- b. 1. Door 's-Gravenhage is alleen rente doorberekend over het bij de Herstelbank opgenomen crediet ter betaling van de vaste activa der fabriek en niet over het saldo der rekening-courant. Daardoor is van de ingecalculeerde rente dit bedrag overgehouden. Voor 1948 is overgegaan op het onzes inziens juistere systeem om Utrecht te belasten voor rente over het in de fabriek geïnvesteerde vermogen op basis van de gemiddeld door van der Heem N.V. betaalde rentevoet.

C r e d i t .VERKOOPPRIJSVERSCHILLEN.f 36.572.78
=====

De verkoopfunctie wordt door Utrecht niet uitgeoefend. In verband daarmee worden daar ook geen verkoopprijsverschillen (verschil tussen opbrengst en fabrieksverrekenprijs) geboekt. Een uitzondering is gemaakt voor het zogenaamde liquidatieprogramma der Leko; de opbrengst daarvan is te Utrecht verantwoord. De totale opbrengst van dit liquidatieprogramma bedroeg te Utrecht f 502.781.--.

AFBOEKING VOORZIENINGEN

1. Verrekenprijswijzigingen
2. Incourant
3. Tariefwijziging

f	21.569.86
=====	
f	4.423.79
"	8.707.23
"	8.438.84
=====	
f	21.569.86
=====	

TOELICHTING:

1. Voordelig saldo van wijzigingen der interne verrekenprijzen van de voorraden.
2. De in de verrekenprijs der grondstoffen begrepen dekking voor incurant overtrof de uitval of waardedaling wegens incurant worden der voorraden met dit bedrag.
3. Bij wijziging van de standaardtarieven voor de producten ontstond tegenover de bijboeking op het onderhanden werk de toevallige bate "Tariefwijziging".

INCIDENTELE WINSTEN

1. Opbrengst afval
2. Magazijnverschillen
3. Diversen

f	8.055.16
=====	
f	5.541.99
"	2.001.62
"	511.55
=====	
f	8.055.16
=====	

TOELICHTING:

1. Opbrengst van grondstoffen-afval etc.
2. Bij de in de loop van 1947 door de Interne Contrôle verrichte voorraad-opnamen bleken enkele verschillen, welke dit saldo opleverden.
3. Enkele kleine toevallige baten.

— . . . . . —

TOELICHTING BIJ DE VERLIES- EN WINSTREKENING OVER DE PERIODE
12 OCTOBER 1946 - 31 DECEMBER 1947 FABRIEK UTRECHT.

Debet.

OVERNAMEKOSTEN

f 15.104.43
=====

Dit bedrag bestaat uit de op blz. 7 van bijlage XVIII genoemde voorziening in verband met de afrekening met de beheerders der Leko-apparaten-fabriek in liquidatie, ad f 13.964.43 benevens een in verband met de overname betaald bedrag ad f 1.140.--.

Credit.

VASTE ACTIVA

f 17.850.09
=====

Diverse overbodige activa (persen en andere machines) zijn verkocht voor een bedrag ad
f 21.694.95

Dit bedrag is verminderd met hetgeen de werkelijke afschrijvingen de ingecalculeerde afschrijvingen overtroffen, te weten:

" 3.844.86
=====
f 17.850.09
=====

-.o-.o-.o-.o-.o-.o-.o-.o-.o-.o-

TOELICHTING BIJ DE BALANS PER 31 DECEMBER 1947 FABRIEK UTRECHT
 =====

A c t i v a .

VASTE ACTIVA

Afschrijving

	f 593.970.74	
	" 335.005.82	
		f 258.964.92
		=====

Op bijlage No. XX is een overzicht vermeld van de vaste activa. De per 12 October 1946, de datum, per welke het bedrijf te Utrecht van het Nederlandse Beheersinstituut werd gekocht, vastgestelde aanschaffingswaarde, is een fictief bedrag. Bij de vaststelling daarvan is uitgegaan van de overnamesom der vaste activa ad f 300.745.63, verdeeld overeenkomstig de taxatie, waarop deze overnamesom was gebaseerd, waarbij de later plaatsgevonden verkopen buiten beschouwing zijn gelaten en als winst zijn geboekt. Er is toen voor elk der groepen vaste activa een jaar van aanschaffing geschat, terwijl op elk actief werd geacht te zijn afgeschreven overeenkomstig de bij Van der Heem N.V. geldende normen. Op deze wijze werden aanschaffingswaarde en afschrijvingen per 12 October 1946 bepaald; de gevolgde methode komt ons voor bruikbaar te zijn.

De voornaamste aanschaffingen waren:

MEUBILAIR EN INRICHTING

Galviniseer-apparaat	f 550.--
Diverse baden	" 4.010.49
Kisten	" 4.062.50
Koffiemachines etc. cantine	" 1.334.30
Diversen, voornamelijk meubilair	" 6.288.74
	=====
	f 16.246.03
	=====

MACHINES

Electrische gloei- en hardingsoven	f 3.328.52
Balanceermachine	" 1.500.--
Balanceermachine met motor	" 2.500.--
Watergekoelde compressor	" 1.915.--
Diversen	" 3.540.33
	=====
	f 12.783.85
	=====

De van 's-Gravenhage overgeboekte machines betroffen voornamelijk:

Rondslijpmachine	f 10.749.01
Diverse draaibanken en kleinere machines	" 10.807.35
	=====
	f 21.556.36
	=====

AUTO,

Ford truck

	f 6.719.50
	=====

In 1947 door 's-Gravenhage gekochte nieuwe wagen, die in Utrecht in gebruik werd genomen.

De over 1947 verrichte afschrijvingen zijn verricht op grond van de volgende percentages, welke een daarachter vermelde levensduur veronderstellen:

Gebouw Abstederdijk	3%	Veronderstelde levensduur	33 jaar
Montagezaal	10%	Veronderstelde levensduur	10 jaar
Meubilair en Inrichting	20%	Veronderstelde levensduur	5 jaar
Machines	16%	Veronderstelde levensduur	6 jaar
Kantoormachines	20%	Veronderstelde levensduur	5 jaar
Auto's	33 1/3%	Veronderstelde levensduur	3 jaar
Gereedschappen	100%	Veronderstelde levensduur	1 jaar
Meetapparaten	100%	Veronderstelde levensduur	1 jaar

Het afschrijvingspercentage is voor de montagezaal hoger genomen dan voor de rest van de fabriek, zulks in verband met het feit, dat de loods staat op gehuurde grond, waarvan het huurcontract in 1953 afloopt.

Wij kunnen ons met de verrichte afschrijvingen verenigen.

ORDERS IN BEWERKING

Reservering voor orderverlies

f 286.221.59

" 75.956.69

f 210.264.90
 =====

Op deze rekening zijn de onderhanden werken geboekt. De rekening is belast voor de verbruikte materialen, lonen en toeslagen, terwijl in mindering is geboekt hetgeen op onderhanden orders reeds is afgeleverd, zulks tegen de daarvoor vastgestelde verrekenprijs.

In Utrecht bestaat het systeem om eventuele overschrijdingen van de standaard reeds te boeken ten laste van de orderresultaten zodra deze overschrijding blijkt. Dit systeem, hoewel theoretisch volkomen juist, werkt in de praktijk niet zodanig, dat alle overschrijdingen direct worden vastgelegd, omdat bij inefficiënt werken bijvoorbeeld uit de beschikbaar gestelde hoeveelheid materiaal nog geruime tijd kan worden doorgewerkt vóór de overschrijding blijkt uit een suppletie-aanvraag voor materiaal. Dit be-
 zwaar zou eerst zijn ondervangen wanneer de onderhanden orders in kleine hoeveelheden zouden worden verdeeld en deze met volkomen regelmaat over de afdelingen zouden verlopen. Nochtans biedt het gevolgde systeem wel voordelen, zoals blijkt uit het feit, dat van de per ultimo 1947 gereserveerde bedragen ad f 75.956.69 vóór 31 December reeds een bedrag van f 58.156.69 was geboekt, terwijl het restant ad f 17.800.-- per 31 December 1947 is gereserveerd.

In het saldo der rekening "Orders in bewerking" is met f 16.485.98 begrepen de zogenaamde enkelfabricage, waarop de incidentele orders worden geboekt, namelijk bewerken van grondstoffen, werk in eigen beheer (bij voorbeeld onderhoud) enz. De overige onder onderhanden werk geboekte posten betreffen de gewone productie.

Wij kunnen ons met deze post en met de reservering verenigen.

VOORRADEN

f 394.198.66
 =====

Dit bedrag is als volgt samengesteld:

Voorraad grondstoffen en halffabrikaten volgens inventarislijsten		f 469.154.21
Waaronder goederen, waarover nog geen factuur is ontvangen		" 80.062.67
		=====
		f 389.091.54
Voorraad gereed product		" 23.670.34
		=====
		f 412.761.88
Gereserveerd:		
2,7% Inkoopkosten over grondstoffen en halffabrikaten	f 10.574.39	
2% Incourant over de gehele voorraad	" 8.260.67	" 18.835.06
		=====
		f 393.926.82
		" 271.84
		=====
Nadelig verschil		f 394.198.66
		=====

In tegenstelling tot de in 's-Gravenhage gevolgde methode, wordt te Utrecht de magazijnvoorraad in quantiteiten zowel als in geld gehouden. Wanneer dit systeem goed functioneert is het optreden van verschillen tussen grootboek en magazijn-administratie uitgesloten, omdat de overeenstemming van de boekingen telkens in een klein contrôleveld kan worden geconstateerd. Het bijwerken der magazijnadministratie heeft evenwel in 1947 veel te wensen overgelaten; er was achterstand en er is vaak onnauwkeurig gewerkt. Daardoor traden verschillen op, welke onverklaard bleven; wij hebben de indruk, dat, nadat in het begin van 1948 krachtig is gewerkt aan de verbetering op dit punt, het bijwerken van de magazijnadministratie beter aan de te stellen eisen zal voldoen.

In de tweede plaats is er de aansluiting tussen de zogenaamde stelling administratie in het magazijn zelf, welke uiteraard alleen in quantiteiten wordt bijgehouden en de bovenbedoelde magazijn-administratie, welke te wensen overliet, doordat niet steeds op korte termijn, zoals in 's-Gravenhage aan weerskanten de volledigheid van de geboekte bonnen bleek. Begin 1948 zijn de beide administraties op de voornaamste posten tegen elkaar afgestemd; daarbij kwam naar voren, dat er een nadelig verschil bestond van circa f 6.600.--, ontstaan doordat niet alle afgifte-bonnen waren doorgegeven. Dit bedrag zal in 1948 als nadelige post worden verantwoord. De maatregelen, welke sindsdien genomen zijn om de volledigheid van de op het kantoor geboekte afgiftebonnen te constateren, komen ons doeltreffend voor.

De voorraad bestaat ten dele uit goederen, welke overgenomen zijn van de Leko-apparatenfabriek in liquidatie, ten dele uit door Van der Heem, 's-Gravenhage, aangevoerde goederen, welke vaak van dezelfde aard waren. Daardoor ontstond verwarring in de administratie, welke, naar bleek uit de onder leiding van Uwe afdeling Interne Contrôle in het begin van 1948 verrichte telling van de voorraden van enige betekenis, niet tot verschillen van quantitatieve aard heeft aanleiding gegeven.

In Utrecht bestaat het systeem, dat wij in ons rapport dd. 22 Juli

1947 ook voor 's-Gravenhage hebben aanbevolen, om de binnenkomende goederen direct bij ontvangst van de ontvanglijst af - ten gunste van een tussenrekening - te boeken en de afgeleverde goederen omgekeerd bij verzending van de paklijst af. Utrecht heeft geen inkoopfunctie en de aldaar ontvangen goederen betreffen dus vrijwel geheel zendingen van den Haag uit of zendingen, rechtstreeks van leveranciers, doch welke dan toch door den Haag worden gefactureerd. Het zou in principe juist zijn, de goederen, waarvoor nog geen factuur is ontvangen, en welke met een bedrag van f 80.062.67 in de voorraad zijn begrepen, onder de voorraad op te nemen en daartegenover de nog te verwachten facturen onder de passiva op de balans. Dit is niet geschied, omdat deze posten, zoals hiervoor opgemerkt, voor het overgrote deel op het goederenverkeer tussen den Haag en Utrecht betrekking hebben en te den Haag de posten eerst uit de goederenrekening worden weg-geboekt bij facturering; in den Haag zijn bedoelde posten dus per ultimo 1947 nog in de voorraad begrepen. Op deze wijze is voorkomen, dat bij ineenschuiven der balansen van Utrecht en Maanweg in de post Voorraden een dubbeltelling voorkomt.

De waardering van de voorraden heeft te Utrecht plaats gehad tegen dezelfde prijzen als te den Haag; voor inkoopkosten en incurant is respectievelijk 2,7 en 2% in mindering gebracht, de eerste over de grondstoffen en halfabrikaten, de laatste over de gehele voorraad.

Wij gaan met de opstelling der voorraden en de waardering accoord.

DEBITEUREN

f 3.250.15
=====

De debiteurenpost bestaat voornamelijk uit enkele saldi, voortspruitend uit verkopen en voorschotten aan personeel en uit enkele uit Sociale verzekeringen voortspruitende posten.

GELDMIDDELEN

f 4.699.56
=====

Deze post bestaat uit;

Kas
Twentsche Bank

f 1.260.52
" 3.439.04
-----
f 4.699.56
=====

Wij gaan met deze saldi accoord.

TRANSITORISCHE POSTEN

f 12.196.88
=====

Deze post bestaat uit:

Te vorderen huur Gesloten Steen van 12 October
1946 af
Vooruitbetaalde verzekeringspremiën
Diversen

f 3.477.10
" 4.247.15
" 4.472.63
-----
f 12.196.88
=====

Wij kunnen ons met deze posten verenigen.

HOOFDKANTOOR

Af: verliessaldo

f 1.098.151.67
" 448.382.20

f 649.769.47
=====

Dit saldo stemt overeen met dat in de boekhouding te den Haag.

DIVERSE VERPLICHTINGEN

f 12.384.63
=====

Onder dit hoofd komt voor de wekelijkse reservering in verband met de vacaties, in mindering waarvan bij vacaties en feestdagen de kosten van het loon worden geboekt.

CREDITEUREN

f 40.083.15
=====

De voornaamste posten zijn:

Loonbelasting
Omzetbelasting
Pensioenfonds Leko
Sparfonds Van der Heem N.V.
G.E.B.R.U., (Electr.bedr.) Utrecht
Centraal Beheer
Overige posten

f 10.299.91
" 1.180.28
" 14.280.43
" 2.182.27
" 4.234.97
" 2.016.26
" 5.889.03
-----
f 40.083.15
=====

Omdat de fabriek te Utrecht niet rechtstreeks inkoopt, doch via den Haag, behoudens een enkele uitzondering, komen in Utrecht vrijwel geen goederen-leveranciers onder crediteuren voor.

AFWIJKELENG OVERNAME

f 120.000.--
=====

Ten tijde van de overdracht der fabriek te Utrecht aan de N.V. Van der Heem bevond zich in de fabriek een grote voorraad grondstoffen en halffabrikaten. Van der Heem N.V. heeft zich bereid verklaard, halffabrikaten over te nemen voorzover deze rationeel konden worden verwerkt. De afspraak is daarbij gemaakt, dat Van der Heem N.V. de opbrengst der met behulp dezer halffabrikaten gefabriceerde producten zou toucheren en aan de Leko-apparatenfabriek in liquidatie, de materiaalwaarde dezer producten zou vergoeden op basis der voorcalculatie van de Leko, uiteraard verminderd met hetgeen in deze zelfde producten verwerkt zou zijn aan artikelen, door Van der Heem N.V. zelf beschikbaar gesteld.

Daarnaast is van de grondstoffen der Leko gebruikt voor de gewone productie van Van der Heem N.V., terwijl tenslotte een deel van de voorraden van de Leko door Van der Heem N.V. is overgenomen.

Wij hebben ons ervan overtuigd, dat de creditering van de Leko in liquidatie voor de materiaalfactor van de uit Leko-halffabrikaten geproduceerde artikelen juist is geweest. In mindering van deze creditering is gebracht de waarde van de voor dezelfde productie door Van der Heem verstrekte goederen, terwijl de Leko in liquidatie is gecrediteerd voor het verbruik aan grondstof voor Van der Heem-productie. De afgiftebonnen voor deze

ONKOSTEN

AFDELINGSGROEP	ONKOSTEN EN DEKKING PER AFDELINGSGROEP		
	Onkosten	Dekking	Vershil - = nadelig - = voordelig
<u>ONTWERPEN</u>	f 52.710.65	f 13.438.41	f 39.272.24
<u>CONTOLE</u>	" 66.462.79	" 52.285.83	" 14.176.96
<u>FABRIEK</u>	" 570.220.41	" 455.985.45	" 114.234.96
<u>FABRIEK (Hulpafdelingen)</u>	" 77.924.53	" -.-	" 77.924.53
<u>MAGAZIJN</u>	" 119.271.60	" 42.940.37	" 76.331.23
<u>VERKOOP</u>	" 23.653.80	" 12.545.35	" 11.108.45
<u>INKOOP</u>	" 3.025.23	" 2.847.78	" 177.45
<u>DEKKINGSRESERVE</u>	" -.-	" 30.634.57	" 30.634.57
-----	f 913.269.01	f 610.677.76	f 302.591.25
=====			

VAN DER HELM N.V., FABRIEK UTRECHT,
=====OVERZICHT 1947
=====

AFDELING		VERSCHIL KOSTEN EN DEKKING		TOTAAL VER- SCHIL
No.	Naam	Nadelig	Voordelig	Per Afde- lingsgroep
2120	Technisch Bureau	f 39.272.24	f --	f 39.272.24
2510	Contrôle	" 14.176.96	" --	" 14.176.96
2531	Stempelmakerij	" 2.143.78	" --	" --
2535	Stamperij	" 19.105.73	" --	" --
2536	Draaijerij	" 33.407.49	" --	" --
2538	Galvanische Inrichting	" 1.865.33	" --	" --
2538	Slijperij	" --	" 132.59	" --
2538	Lakspuiterij	" 13.676.98	" --	" --
2541	Montage	" 35.464.45	" --	" --
5320	Machine-revisiedienst	" 8.703.79	" --	" 114.234.96
2410	Productiebureau	" 11.872.16	" --	" --
2420	Tariefbureau	" 6.339.80	" --	" --
3220	Boekhouding	" --	" 10.112.27	" --
3230	Loonadministratie	" 3.417.15	" --	" --
3300	Fabrieksadministratie	" 9.547.50	" --	" --
6000	Huisvesting	" 30.162.57	" --	" --
7000	Personeelzaken	" --	" 1.369.76	" --
8600	Correspondentie	" 3.508.81	" --	" --
9900	Algemene Zaken	" 24.558.57	" --	" 77.924.53
2900	Magazijn	" 76.331.23	" --	" 76.331.23
2890	Expeditie	" 9.910.12	" --	" --
--	Verkoop	" 1.198.33	" --	" 11.108.45
--	Inkoop	" 177.45	" --	" 177.45
--	Te Utrecht ingecalcu- leerd	" --	" 25.516.62	" --
--	Overboeking van Hoofd- kantoor	" --	" 5.117.95	" 30.634.57
-----		f 344.840.44	f 42.249.19	f 302.591.25
=====		=====	=====	=====

VAN DER HEEM N.V., FABRIEK UTRECHT,
 =====

REACTIVA 1947
 =====

<u>Meubilair en inricht.</u>	<u>Machines</u>	<u>Kantoor- machines</u>	<u>Auto's</u>	<u>Gereed- schappen</u>	<u>Meet- apparaten</u>	<u>Totaal</u>
f	f	f	f	f	f	f
177.500.--	176.000.--	16.864.--	-.--	-.--	-.--	536.664.--
16.246.03	12.783.85	-.--	-.--	21.301.36	825.28	51.156.52
-.--	21.556.36	-.--	6.719.50	-.--	-.--	28.275.86
193.746.03	210.340.21	16.864.--	6.719.50	21.301.36	825.28	616.096.38
-.--	-.--	-.--	-.--	21.301.36	824.28	22.125.64
193.746.03	210.340.21	16.864.--	6.719.50	-.--	1.--	593.970.74
106.500.--	88.000.--	10.118.37	-.--	-.--	-.--	235.918.37
38.749.21	33.757.38	3.372.80	2.239.83	21.301.36	824.28	105.246.86
-.--	15.966.23	-.--	-.--	-.--	-.--	15.966.23
145.249.21	137.723.61	13.491.17	2.239.83	21.301.36	824.28	357.131.46
-.--	-.--	-.--	-.--	21.301.36	824.28	22.125.64
145.249.21	137.723.61	13.491.17	2.239.83	-.--	-.--	335.005.82
48.496.82	72.616.60	3.372.83	4.479.67	-.--	1.--	258.964.92